

Senioriopettaja

Nro 4/2017

22.9.2017

**Reformaatio
OSJ:n uusi hallitus
Pohjoismaiset päivät**

Senioriopettaja

Nro 4/2017 22.9.2017

Kuva: Kari-Veli Lehtonen

Luterilaisuus on syvällä yhteiskuntamme rakenteissa. Reformaation juhlavuotta on vietetty pitkin vuotta monin tavoin. Reformaatiosta sivuilla 16–19.

Tässä numerossa

- 4** Tutustu OSJ:n hallitukseen!
- 7** Puheenjohtaja: Ansiosidonnainen eläke
- 9** Lemmetty ja katoava kansanperinne
- 10** Senioriopettajien ongelmia Ruotsissa
- 12** Pää pyörälle Firenzessä
- 16** Luterilaisuuden ilmenemiä Suomessa
- 20** Hyvä arki
- 22** Tulevaisuuden kuusia istuttamassa
- 25** Seniorikokin savujuustoinen kiusaus
- 26** Tapaamisia vuosien jälkeen

Julkaisija: Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry
Undervisningssektorns Seniororganisation rf

Puheenjohtaja

Erkki Kangasniemi
Bredantie 40
02700 Kauniainen
erkki.kangasniemi@gmail.com

Toiminnanjohtaja

Kirsti Lehtinen
020 748 9736
kirsti.lehtinen@oaj.fi

Postiosoite

Opetusalan Seniorijärjestö OSJ ry
Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki
020 748 9736
Kaikki lehteen tuleva aineisto
päätoimittajalle: senioriopettaja@osj.fi

Osoite- ja jäsentietojen muutokset

Opetusalan Seniorijärjestön toimisto
020 748 9678
seniorit@oaj.fi

www.osj.fi

www.facebook.com/osjry

Sivulle pääset joko omalla tai esimerkiksi kirjastosi tietokoneella.

Päätoimittaja/toimitussihteeri

Anneli Rajaniemi

Kytöpolku 33, 00740 Helsinki

puh 040 768 8436

senioriopettaja@osj.fi

Ilmestyy kuusi numeroa vuodessa

Painos 22 500 kpl

ISSN 1798-6885

Toimitusneuvosto:

Marja-Terttu Halpio-Huttunen (pj), 044 293 3839

mthalpio (at) gmail.com

Arja Jääskeläinen, 044 306 9545

arjajii (at) gmail.com

Erkki Kangasniemi

erkki.kangasniemi (at) gmail.com

Kari-Veli Lehtonen, 050 582 3105

kariveli.lehtonen@gmail.com

Osmo Ukkonen, 040 763 7202

osmoukk@suomi24.fi

Anneli Rajaniemi (siht.) päätoimittaja

Taitto: Tuula Koivula ja Anneli Rajaniemi

Kirjapaino: Forssa Print, Esko Aaltosen katu 2, 30100 Forssa

puh. 03 42351

sähköposti: fkp@forssaprint.fi

Ilmoitushinnat, neliväri-ilmoitus

Koko

1/1 (199 x 244 mm) 1000 €

1/2 (97 x 244 tai 199 x 120 mm) 600 €

1/3 (63 x 244 tai 199 x 78 mm) 400 €

1/4 (97 x 120 tai 199 x 57 mm) 350 €

1/6 (97 x 78 mm) 250 €

1/8 (97 x 57 mm) 200 €

Takakansi 1200 €

Alennus: Vuosi-ilmoitus (6 numeroa) –25 %

Lehti julkaisee OSJ ry:n jäsenten pikkuilmoituksia maksutta.

Tilaushinta sisältyy jäsenmaksuun.

Toimituksellinen aineisto pyydetään lähettämään päätoimittajalle PC-muodossa kirjoitettuna ilman rivinvaihtoja tai pakotavutuksia. Naputa kolme tyhjää lyöntiä kpl-jaon merkiksi! Kuvat suositellaan ottamaan mahdollisimman suuressa koossa. Käytä mieluummin sähköpostia, tekstit esimerkiksi Word tai RTF muodossa. Konekirjoitettu paperikäskirjoitus käy myös. Tekstit ja kuvat voi lähettää myös CD-levyllä. Aineisto palautetaan vain pyydettyäessä.

18. vuosikerta

Ilmestymisaikataulu 2017

Numero	Aineisto	Ilmestyy
5	11.10.2017	17.11.2017
6	8.11.2017	15.12.2017

Kansi

Ruskaa Pyhän Laurin kirkolla

Kuva: Mikael Rajaniemi

Sote-ajan Reissu-Lasset

Presidenttimme **Lauri Kristian Relander** sai aikalaisiltaan pilkkaniemen Reissu-Lasse, koska hän matkusti tuon ajan mittapuun mukaan paljon.

Uudenlainen reissuaika saattaa olla edessä kansalaisilla sote-uudistuksen edetessä. Taustalla on maailmanlaajuinen trendi: kaupungistuminen.

Erikoissairaanhoidon palvelut keskitetään suuriin kaupunkeihin. Harvinaisempia syöpähoitoja varten on matkustettava tarvittaessa Helsinkiin asti. Sinne on esimerkiksi Kainuusta lähes 700 kilometriä.

Suomen kaltaisessa suurten etäisyyksien maassa kaupungistuminen aiheuttaa keskimäärin enemmän ongelmia kuin muualla Euroopassa.

Pitkien välimatkojen takia palveluja kehitettäessä vertaillaan usein matkakorvausten, keskitettyjen palvelujen ja lähipalvelujen kustannuksia. Kela onkin selvittänyt sairausvakuutusten matkakustannuksia.

Luonnollisesti Lappi ja Kainuu erottuvat omaksi ryhmäkseen. Sairausvakuutuksen matkakorvauksia maksettiin vuonna 2015

Utsjoen asukkaille Lapissa keskimäärin 524 euroa ja Kauniaisten asukkaille pääkaupunkiseudulla 22 euroa.

Erikoissairaanhoitoon liittyvien matkakorvausten osuus sairaanhoidon kustannuksista oli vuonna 2012 keskimäärin neljä prosenttia. HYKSin ja TYKSin alueella matkakustannusten osuus oli kaksi prosenttia ja Lapin keskussairaalan alueella kahdeksan prosenttia.

Matkakustannukset kuuluvat uudessa sote-mallissa maakunnille. Valtio rahoittaisi maakuntia mahdollisesti kapitaatiomallin mukaan väestön tarpeiden eli ikärakenteen ja sairastavuuden perusteella. Asukastiheydellä olisi vain pieni merkitys.

Miten soten valinnanvapaus vaikuttaa matkakorvauksiin? Korvattaisiinko matkakulut potilaan valitsemaan hoitopaikkaan vai ainoastaan lähimpään? Jääkö valinnanvapaus matkakustannusten vuoksi tyngäksi?

Matkakorvaukset ovat jo nyt yksi nopeimmin kasvavista sosiaalietuuksien kustannuksista. Onkin aiheellista kysyä, syövätkö matkakorvaukset soten mahdolliset säästöt.

Ja lopulta on nostettava esiin myös kaik-

kein ikävin seuraus. Kelan tutkijat näkevät riskinä alueellisen eriarvoistumisen. He pohjivat, onko matkakustannusten välttämiseksi kiusauksena hoitaa kaukana asuvat muita huonommin.

Kirsti Lehtinen
toiminnanjohtaja
kirsti.lehtinen@oaj.fi

Social- och hälsovårdstidens "Reissu-Lassen"

Vår president **Lauri Kristian Relander** fick av sina samtida öknamnet "Reissu-Lasse" eftersom han enligt den tidens mått ansågs resa mycket.

Medborgarna kan nu stå inför en modernare restid då social- och hälsovårdsreformen framskrider. Som bakgrund ligger en världsomfattande trend: urbaniseringen.

Specialsjukvårdens tjänster centraliseras till de stora städerna. Om man har en ovanlig form av cancer blir man vid behov tvungen att resa till Helsingfors. Dit är det till exempel nästan 700 kilometer från Kainuu.

I ett land som Finland med stora avstånd förorsakar urbaniseringen i medeltal högre kostnader än i det övriga Europa.

Då man utvecklar tjänsterna jämför man ofta på grund av de stora avstånden kostnaderna för rese ersättningar för centraliserade tjänster med kostnaderna för närtjänsterna. FPA har gjort en utredning över sjukförsäkringarnas resekostnader.

Lappland och Kainuu bildar naturligtvis en

grupp för sig. Via sjukförsäkringarnas rese ersättningar utbetalades år 2015 till invånarna i Utsjoki i Lappland en summa på i medeltal 524 euro och till invånarna i Grankulla i huvudstadsregionen 22 euro.

Andelarna av de rese ersättningar som hänförde sig till specialistsjukvården utgjorde år 2012 i medeltal fyra procent av sjukvårdens omkostnader. På HUS:s och ÅUCS:s område var resekostnadernas andel två procent på Lapplands centralsjukhus område åtta procent.

Rese ersättningar tillhör landskapen i den nya Social- och hälsovårdsmodellen. Staten skulle eventuellt ersätta landskapen enligt en kapitationsmodell utgående från befolkningens behov eller enligt åldersstrukturen och sjukligheten. Befolkningstätheten skulle endast ha en liten betydelse.

Hur inverkar social- och hälsovårdsreformen på rese ersättningar? Ges ersättningar utgående från patientens eget val av vårdplats eller endast utgående från närmas-

te ställe? Blir valfriheten på grund av resekostnaderna en utopi?

Rese ersättningar är redan nu en av de snabbast växande kostnaderna inom socialstödet. Det är allt skäl att ställa frågan om rese ersättningar åter upp alla eventuella besparingar inom social- och hälsovårdsreformen.

Och till sist bör man lyfta fram den tråkigaste av alla följderna. FPA:s forskare ser en risk i en ökande ojämlikhet mellan områden. De är rädda för att man frestas att ge dem som bor avlägset en sämre vård – allt för att undvika resekostnader.

Kirsti Lehtinen
verksamhetsledare

Ulla Bäck
översättning

OSJ:n hallitus tutuksi

Huhtikuussa valitun Opetusalan Seniorijärjestön OSJ:n hallituksen jäsenet esittäytyvät ja kertovat mm. mitkä asiat ovat heidän mielestään tärkeitä eläkkeellä olevien opettajien edunvalvonnassa.

Seminaarin ja kokouksen lomassa OSJ:n hallitus ulkoili ja otti mittaa toisistaan leikki-mielisissä ”olympialaisissa”.

Hallituksen varsinaisille jäsenille esitetyt kysymykset:

- Mitä aluetta edustat ja mikä on oma yhdistyksesi?
- Mitä luottamustehtäviä sinulla on?
- Mitkä ovat tavoitteesi eläkeläis-opettajien edunvalvonnassa?
- Mikä on järjestötoiminnan ulkopuolella lempiharrastuksesi?
- Mitkä ovat yhteystietosi?:
 - Puhelinnumerosi:
 - Sähköpostiosoitteesi:

kattavasti omaan järjestöönsä. Mikään muu taho maassamme ei huolehdi koulutettujen, vastuullista työtä tehneiden opetusalan senioreiden asemasta.

Nykyhallituksessa jatkaa vain kolme edellisessä hallituksessa toiminutta varsinaista jäsentä. On siis syytä esitellä hallitus, joka samalla toimii OAJ:n senioritoimikuntana. Toki kaikki ovat pitkän linjan järjestövaikuttajia, mutta tässä kokoonpanossa he ovat ensi kertaa yhdessä.

OAJ:n hallituksen edustajana emojärjestön terveiset ja tuoreimmat tiedot toimikunnan kokouksiin tuo **Kari Sutinen**. Sihteerinä toimii OSJ:n toiminnanjohtaja **Kirsti Lehtinen**.

MARJA-TERTTU HALPIO-HUTTUNEN

Edustan Satakuntaa. Oma yhdistykseni on Porin Seudun Senioriopettajat.

Luottamustehtäväni liittyvät OSJ:hin. Olen OSJ:n hallituksen jäsen, Porin Seudun Senioriopettajien hallituksen jäsen ja olen lupautunut Senioriopettaja-lehden toimitusneuvoston puheenjohtajaksi.

Pidän tärkeänä, että eläkeläisten ääni kuuluu yhteiskunnassa. OSJ vaikuttaa osaltaan siihen, että saamme eläkkeistä ja nii-

Erkki Kangasniemi

Vuosiksi 2017–2019 valitussa hallituksessa järjestön ohjaksia pitää käsissään puheenjohtaja, kouluneuvos **Erkki Kangasniemi**.

Hän toteaa, että OSJ:ssa on saatu aikaan erinomainen, koko maan kattava järjestöorganisaatio. Nyt tavoitteena on lisätä olennaisesti jäsentemme asemaan ja eläkkeiden edunvalvontaan liittyvää toimintaa. Se onnistuu parhaiten silloin, kun opetusalan eläkeläiset liittyvät mahdollisimman

Marja-Terttu Halpio-Huttunen

Mauri Inkinen

Arja Jääskeläinen

Kari Jääskeläinen

Arja Keltomäki

Jouni Kukkonen

den kehityksestä todellista, asiantuntevaa, monipuolista ja eri näkökulmista tutkittua tietoa.

Golf on minulle rakas harrastus: maaliskuusta lokakuuhun golfaan pari kertaa viikossa, jos suinkin mahdollista. Neljän tunnin kävely kauniissa luonnossa ja mukavassa seurassa virkistää ja puhdistaa mielen sekä ylläpitää fyysistä kuntoa. Läpi vuoden rakkain harrastukseni on lukeminen. Koko ajan on yksi tai kaksi kirjaa luettavana ja pino muita odottamassa vuoroaan. Lisäksi olen kaiken muunkin kulttuurin innokas kuluttaja.

Yhteystiedot: 044 293 3839

mthalphio@gmail.com

MAURI INKINEN

Edustan Etelä-Karjalaa (Imatran seudun senioriopettajat ja Lappeenrannan seudun senioriopettajat), Etelä-Savoa (Mikkelin seudun Opetusalan Seniorit, Mäntyharjun senioriopettajat, Pieksämäen senioriopettajat ja Savonlinnan seudun opetusalan seniorit) ja Kymenlaaksoa (Kouvola senioriopettajat; varamieheni Pekka Herranen ja Kotkan Seudun Senioriopettajat). Oma yhdistykseni on Imatran seudun senioriopettajat ry (ISSO).

Olen ISSO:n puheenjohtaja toista kautta ja OSJ hallituksen jäsen ensimmäistä kautta.

Tavoitteenani on OSJ:n periaatteen mukaisesti senioriopettajien sosiaalisen aseman ja eläke-etujen turvaaminen. Minulle on tärkeää jäsenistön henkinen ja fyysinen hyvinvointi. Minusta toiminnassa on oleellista yhdessä tekemisen meininki ja onnistuminen. Haluan saada ”nuoret senioriopettajat mukaan toimintaan ja pitää heidät siinä mukana.

Harrastan mökkeilyä ja matkailuautoilua.

Yhteystiedot: 050 355 1315

mauri.inkinen@koti.fimnet.fi

ARJA JÄÄSKELÄINEN

Edustan Uuttamaata ja yhdistykseni on Hyvinkään-Nurmijärven senioriopettajat ry.

Olen oman yhdistykseni puheenjohtaja ja OSJ:n hallituksen jäsen.

Pidän tärkeänä sitä, että OSJ:n hallituksen jäsenenä minulla on mahdollisuus seurata ja järjestössä vaikuttaa eläkeläisten elämään ja hyvinvointiin. Verotus ja vanhustenhuolto ovat osa-alueina minulle tärkeitä. Yhdistyksessäni haluan tuoda lisää sosiaalista sisältöä senioreiden elämään.

Harrastuksiani ovat matkailu, lukeminen, kuntosalilla käynti ja lapsenlapsien kanssa aikaa viettäminen.

Yhteystiedot: 044 306 9545

arjajii@gmail.com

KARI JÄÄSKELÄINEN

Olen toiminut kahdeksan vuotta Seinäjoen Senioriopettajissa. Tehtävänäni OSJ:n hallituksessa liittyy toimiminen kolmen maakunnan aluevastaavana. Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakunnissa on yhteensä 1 800 senioriopettajajäsentä. Siinä OSJ-harrastukseni taustapohjaa.

Perheemme juuret ovat luovutetussa Karjalassa. Sukutaustani on kiinnostanut minua siinä määrin, että toimin mm. kolmen jaakkimalaistaustaisen yhteisön hallituksessa.

Opettajien tälle yhteiskunnalle antama arvokas työpanos on korvattava kunnollisella eläkkeellä. OSJ:ssä Haluamme myös oikoa puheita muka ikäistemme eläkeahneudesta. Olemme eläneet työssäoloaikana suu säkkiä myöten. Edestään säästävän tulee löytää.

Tärkeä osa edunvalvontaa on myös se, että voi tarjota jäsenille yhteisöllisyyttä, kulttuuria ja sosiaalisuutta. Työyhteisön jäätyä taakse OSJ:n jäsenyys luo mahdollisuuden leppoisii ja virikkeellisiin eläkepäiviin.

Pidän musiikista ja yritän pitää oman musisoinnin kohtuullisessa kontekstissa. Viikkoon kuuluu myös ”puupääpiiri”. Sahaus, liimaus ja ruuvaus antavat tunteen: – vielä sitä jotakin...

Yhteystiedot: 040 5915 215

kari.jaaskelainen@netikka.fi

ARJA KELTOMÄKI

Edustan Kanta-Hämettä ja yhdistykseni on Hämeenlinnan Seudun Senioriopettajat ry.

Olen HSSO:n sihteeri ja tiedottaja. Tehtäviini kuuluu yhdistyksen nettisivujen päivittäminen. Olen OSJ:n hallituksen- ja hallituksen työvaliokunnan jäsen. Olen myös työryhmässä, joka valmistelee vuonna 2018 Suomessa järjestettäviä Pohjoismaisia senioripäiviä. Toimin lisäksi Janakkalan Janan kuntojaoston taloudenhoitajana.

Tavoitteenani on eläkkeellä olevien senioriopettajien edunvalvonnassa saada tietoa ja välittää sitä eteenpäin. Paikallistasolla haluan kehittää yhteistyötä ja saada mukaan yhdistyksen toimintaan yhä useampia senioreita.

Harrastuksiini kuuluu vesijuoksu, ja kuntosalilla käyminen. Matkustelen mielelläni Lontooseen. Keittiössä pidän kiinalaisen ruuan valmistamisesta. Minulle on myös mieluisaa lastenlasten hoito ja mummulaleirien järjestäminen kahdelle ihanalle lapsukaiselle.

Yhteystiedot: 050 524 5310

arja.keltomaki@pp.inet.fi

JOUNI KUKKONEN

Edustan Länsi-Pohjan aluetta (Simo, Kemi, Keminmaa, Tervola, Tornio ja Ylitornio). Yhdistykseni on Länsi-Pohjan senioriopettajat ry.

Toimin yhdistyksemme puheenjohtajana ja kotisivujen päivityksistä vastaavana.

Tavoitteenani on seurata mediasta mm. eläkkeisiin vaikuttavaa lainsäädäntöä kuten nyt ajankohtaista sote-uudistusta ja

Kuva: Antti Mäntynen

Pentti Länne

Terttu Möttönen

Marja Paavonkallio

Matti Pitkänen

Marja-Liisa Remes

Saila Rintee

sen vaikutuksia eläkeläisiin. Haluan tiedottaa jäsenillemme ja pitää heidät ajan tasalla muutoksista.

Harrastuksiini kuuluu: kuorolaulu ja karaoke.

Yhteystiedot: 040 164 3121
jone49@outlook.com

PENTTI LÄNNE

Edustan Uudenmaan aluetta ja oma yhdistykseni on Helsingin seudun ammatilliset senioriopettajat ry HASO.

Olen HASO:n puheenjohtaja.

Tavoitteenani eläkeläisopettajien edunvalvonnassa on toimintakyvyn ylläpito oman yhdistyksen avulla ja yhteistyössä naapuriyhdistysten kanssa. Haluaisin lisätä ymmärrystä siihen, että aktiivivuosien OAJ-jäsenyyden jälkeen sitä tulee jatkaa OSJ:ssä. Kysymykseni kuuluukin: miten OAJ:n ja JUKO:n luottamusmiehet hoitavat eläkkeelle lähtijöiden informoimisen edunvalvonnan jatkumisesta? Miten tämä on otettu huomioon OAJ:n luottamusmieskoulutuksessa?

Kun olin luottamusmiehenä, asiasta ei puhuttu mitään. OSJ:n pitää olla hereillä, jotta opettajilla ei teetetä silpputyötä säädöksiä muuttamalla. Sillä pieni palkka = pieni eläke. Säädosmuutosten vaikutus näkyy vasta muutaman kymmenen vuoden päästä.

Mökkeilen, veneilen ja olen mukana veneilijöiden järjestötoiminnassa.

Yhteystiedot: 0400 571 828
pentti.lanne@gmail.com

TERTTU MÖTTÖNEN

Olen toista kautta Keski-Suomen edustajana OSJ:n hallituksessa. Alueellamme toimii kuusi senioriopettajien yhdistystä. Olen Saarijärven seudun opetusalan seniorit ry:n jäsen ja toiminut useita vuosia yhdistyksemme hallituksen jäsenenä ja sihteerinä.

Valtaosa luottamustehtävistä on jäänyt vuosikymmenten varrelle. Jäljellä ovat Lions- ja Pohjola-Norden -toiminta, Karskula-seura ja muutamia poliittisia tehtäviä.

Työelämän taakseen jättäneidenkin opettajien edunvalvonta tässä ajassa on tärkeää. Haluan lisätä tätä tietoisuutta ja aktivoida senioriopettajia mukaan toimintaan. Haluan myös viestittää, miten vireä, monipuolisesti taitava ja osaava voimavara eläkeläisopettajien joukko yhteiskunnassamme on. Heidän ääntään tulee kuunnella ja heidän pitää myös itse pitää huoli siitä, että ääni kuuluu. Oikeudenmukainen verotus ja ostovoiman turvaaminen ovat

edunvalvontamme tärkeitä kohteita, samoin digipalveluihin perehdyttäminen, jotta pystymme hyödyntämään niitä arjessa.

Lisäksi haluan edistää omaishoitajien asemaa. Minulla ja monilla meistä on oma-kohtaisia kokemuksia siitä, että omaishoidossa on paljon parannettavaa.

Liikun paljon luonnossa kaikkina vuodenaikoina, mutta käyn myös jumpassa ja tanssitunnilla. Puutarhan hoito ja puuhastelu kasvihuoneessa ovat kesäistä lähiluontoliikuntaa.

Luen jatkuvasti, lehtiä, kirjoja, mitä vain. Käyn kirjallisuuspiirissä, olen Karstulan kirjaston ahkera asiakas. Entisestä kieltenopettajan elämästäni on säilynyt äidinkielen ohella rakkaus muihin kieliin: pidän yllä pientä ranskan opiskelua.

Yhteystiedot: 040 744 4021
terttu.mottonen@gmail.com

MARJA PAAVONKALLIO

Edustan Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon alueita. Oma yhdistykseni on Joensuun seudun senioriopettajat ry.

Olen JoSSOn puheenjohtaja. Lisäksi toimin Aivoliitossa. Olen Aivoliiton liittovaltuuston jäsen ja Pohjois-Karjalan AVH-Yhdistyksen hallituksen varapuheenjohtaja.

Koska olin yli viisi vuotta omaishoitajana, tunnen hyvin omaishoitotilanteet. Heidän asemansa parantaminen on minulle erittäin tärkeää myös eläkeläisopettajien edunvalvonnassa.

Lisäksi digitalisaation nopea kehittyminen jättää osan seniorikansalaisista täysin syrjään itsenäisestä asioittensa hoitamisesta. Mielestäni huomiota on kiinnitettävä ikäihmisten omiin toiveisiin ja tarpeisiin.

Ehkäpä järjestötoiminnan ulkopuolinen ja tärkein harrastukseni liittyy talveen. Harrastan nimittäin avantouintia. Jo työaikani aloitin päivän pulahtamalla Pyhäselän hyiseen veteen. Sinne jäivät turhat stressit. Tätä olen jatkanut edelleen. Lisäksi nautin lukemisesta ja erilaisesta musiikin kuuntelusta.

Yhteystiedot: 050 561 5683
marja.paavonkallio@gmail.com

MATTI PITKÄNEN

Edustan Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan alueiden senioriopettajia. Oma yhdistykseni on Kajaanin Seudun Senioriopettajat ry.

Olen oman yhdistykseni puheenjohtaja, seitsemäs vuosi meneillään ja nyt OSJ:n varapuheenjohtaja. Olen myös Kajaanin Latu

ry:n varapuheenjohtaja.

Tavoitteenani on OSJ:n jäsenmäärän kasvattaminen ja yhtenäisyyden lujittaminen.

Talvella hiihdän. Olen jaksanut lykkiä joka talvi runsaat 1 000 km.

Kalastan sekä talvella että kesällä. Kesällä mökkeilen, marjastan ja sienestän. Käyn kuukausittain lukemassa näkövammaisille suunnattua äänilehteä. Luen aika paljon kirjoja ympäri vuoden. Olen Kajaanin Ladun varapuheenjohtaja, joka sekin on yksi harrastuksistani.

Yhteystiedot: 044 299 5412
matti.pitkanen@kajaani.net

MARJA-LIISA REMES

Edustan Pirkanmaan aluetta ja oma yhdistykseni on Tampereen seudun senioriopettajat ry.

Olen Tampereen seudun senioriopettajien puheenjohtaja sekä Pirkanmaan alueen aluevastaava. Lisäksi kuulun Tampereen eläkeläisvaltuustoon, joka on muodostettu ikäihmisten omien järjestöjen edustajista.

Tavoitteenani on ikäihmisten arvostuksen nostaminen ja eläke-etujen turvaaminen. Virkistystoiminta on myös tärkeää sekä ns. nuorempien eläkeläisten mukaan saaminen.

Harrastan kuntotanssia, vesijuoksua ja lukemista. Mukavaa on myös puuhastella lastenlasteni kanssa. Minulla on kuusi lastenlasta.

Yhteystiedot: 0500 734 816
marjaliisa.remes0@saunalahti.fi

SAILA RINTEE

Edustan Varsinais-Suomea ja yhdistykseni on Lounaisrannikon Senioriopettajat ry.

Olen LRSO:n puheenjohtaja. Toimin myös Raision kaupunginvaltuutettuna ja olen kaupunginhallituksen jäsen sekä Raision seudun Vihreiden puheenjohtaja.

OSJ-yhdistysten edustajia tulisi saada kuntien vanhusneuvostoihin, joiden kautta voi vaikuttaa paikallisesti ikäihmisten asioihin. Eläkkeiden ostovoimasta tulee huolehtia yhdessä muiden eläkeläisjärjestöjen kanssa.

Politiikan lisäksi harrastan patikointia, maalausta ja keraamista kuvanveistoa.

Yhteystiedot: 044 560 0505
saila.rintee@gmail.com

**Anneli Rajaniemi,
tekstin koonti ja kuvat**

Ahneet eläkeläiset

Olin ajatellut kirjoittaa puheenjohtajan palstan ihan muusta aiheesta. Harmistuin kuitenkin kuultuani taloustieteen nobelistin, professori **Bengt Holmströmin** Keskuskauppakamarin 100-vuotisjuhlissa esille tuomia ajatuksia. Päätin palata vielä tuttuun aiheeseen.

Holmström totesi, että sotien jälkeen syntyneet suuret ikäluokat ovat itsekäs sukupolvi, joka syö nuorempien eväitä. Hän pelotteli, että eläkerahat eivät riitä seuraavalle sukupolvelle.

Olisin odottanut, että huippuasiantuntija käsittelee sukupolvien välistä tulonjakoa vähän laajemmin ja tasapuolisemmin. Vertailussa olisi oikeudenmukaista ottaa huomioon myös se työ ja ne olosuhteet, missä tämä arvosteltu sukupolvi on kehittänyt maastamme korkeatasoisen hyvinvointivaltion. Siinä nykynuorten ja työikäisten on hyvä elää.

Silloin aikanaan eivät koululaiset tai opiskelijat saaneet yhteiskunnan tukia tai etuuksia. Työtä tekemällä ja tarvittaessa opintolainaa ottamalla piti selvittää ja kouluttaa itsensä.

Onneksi Varman toimitusjohtaja **Risto Murto** toi realismia keskusteluun.

Tehtyjen korjaustoimenpiteiden jälkeen maamme eläkejärjestelmä on todellakin kestäväällä pohjalla. Kyky uudistaa järjestelmää on toiminut tarvittaessa. Nuorilla ei

ole erityistä huolta tulevista eläkkeistään. Kauhukuvien maalailu on turhaa.

Eläkeyhtiöiden varallisuuden arvo on kasvanut jatkuvasti ja varoja on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Sijoitusten määrä on nyt jo 190 miljardia euroa. Eläkejärjestelmämme kestää vertailun minkä tahansa maan kanssa.

On totta, että eläkeläisten määrä kasvaa edelleen.

Eläkerahojen riittävytyteen vaikuttaa olennaisesti kansantalouden kasvu, maahanmuutto ja tulevien vuosien syntyvyys.

Lisäksi työllisten määrällä, palkkatarkoituksilla ja sijoitustuotoilla on suuri merkitys.

Pitää myös muistaa, että elinaikakerroin ja huomattavat eläkeindeksin heikennykset vähentävät tuntuvasti eläkemenoja.

Eläke tulee nähdä ansiosidonnaisena etuutena, jota työntekijät työssä ollessaan ovat maksaneet ansiotulojensa perusteella.

Jo toteutetuilla ratkaisuilla ovat eläkeläiset todellakin antaneet oman osuutensa hyvinvointimme turvaamiseen.

Sitä paitsi voimassa olevien eläkkeiden leikkaus edellyttäisi perustuslainsäätämisyjärjestystä. Puheet eläkkeiden lisäleikkauksista kannattaa lopettaa.

Eläkepommia suurempi uhka nuorisollemme on jatkuvasti kasvava valtion velka ja sen korkomenot. Tämän nyt jo 105 miljardin

Kuva: Kari Kuukka

euron velan kasvu on pakko saada aisoihin. Velkaa on jo lähes 20 000 euroa/asukas ja tämä summa syö nuorten eväitä etukäteen.

Eläkejärjestelmämme perustuu eri sukupolvien väliseen vastuunkantoon. Tämän vuoksi toivon, että asiaton ja pessimismiä aiheuttava pelottelu sekä nuorten ja eläkeläisten vastakkain asettelu lopetetaan.

Kauniaisissa 27.8.2017

Erkki Kangasniemi

puheenjohtaja

erkki.kangasniemi@gmail.com

Pohjoismaiset päivät Kungälvissä Ruotsissa

Pohjoismaisilla senioriopettajilla oli mahdollisuus tavata toisiaan kesäkuussa Ruotsissa Kungälvissä. Mukana oli osanottajia kaikista Pohjoismaista, jopa Färsaarilta.

Vajaan viiden päivän mittaiseen tapahtumaan kuului luentoja Ruotsin eläkejärjestelmästä. Osanottajat saivat myös ajankohtaisen katsauksen koulumaailman tilanteeseen, kuten Ruotsia riivaavaan opettajapulaan.

Pääpaino oli kuitenkin vapaamuotoisessa seurustelussa ja ajatusten vaihtamisessa sekä Göteborgin ympäristöön ja nähtävyyksiin tutustumisessa.

Kirsti Lehtinen, teksti ja kuva

Pohjoismaiset vieraat tutustuivat esimerkiksi Göteborgin kasvitieteelliseen puutarhaan.

Keskieläke 1 632 euroa kuukaudessa

Keskimääräinen kokonaiseläke oli viime vuonna 1 632 euroa kuukaudessa, noin 20 euroa enemmän kuin vuonna 2015.

Miehet saivat keskimäärin suurempia eläkeitä kuin naiset. Miesten keskieläke vuonna 2016 oli 1 848 euroa kuukaudessa, naisten 1 453 euroa.

Naisten eläke oli keskimäärin 79 prosenttia miesten eläkkeestä, prosenttiyksikön enemmän kuin vuonna 2015.

Tiedot kuvaavat vuoden 2016 lopun tilannetta ja perustuvat Eläketurvakeskuksen ja Kelan yhteistilastoon.

Suomen suurimmat eläkkeet maksettiin Uudellamaalla, missä asuvat saivat keskimäärin 1 942 euron kuukausieläkkeen. Myös Ahvenanmaalla (1 761 €) maksettiin maan keskitasoa korkeampia eläkeitä.

Kaikki muut maakunnat jäivät alle maan keskiarvon. Keskimäärin pienimmät eläkkeet maksettiin Etelä- ja Keski-Pohjanmaan maakunnissa.

Kuntatasolla Kauniainen nousee yli muun Suomen 3 014 euron keskieläkkeellään. Espoo (2 224 €) ja Helsinki (2 032 €) ovat kakkos- ja kolmosijoilla. Suomen pienin keskieläke on Etelä-Pohjanmaan Isojoella (1 165 €).

–Mitä suurempi keskieläke kunnassa

on sitä todennäköisemmin sukupuolten väliset erot ovat suuret. Esimerkiksi Kauniassa naisilla on keskimäärin puolta pienemmät eläkkeet kuin miehillä, kertoo Eläketurvakeskuksen tilastopäällikkö **Tiina Palotie-Heino**.

Utsjoki on Suomen ainoa kunta, missä naisilla on keskimäärin hieman miehiä suuremmat eläkkeet.

Suomessa on noin 1 460 000 omaa eläkettä saavaa henkilöä. Kaikista Suomen 16 vuotta täyttäneistä eläkettä saavia on jo vajaa kolmannes (32 %). Lähes joka toisessa kunnassa eläkkeensaajia on yli 40 prosenttia, ja 29 kunnassa heitä on yli puolet väestöstä.

Suomen eläkeläisvaltaisimman maakunta on Etelä-Savo (42 %). Eläkeläisten osuus on matalin Uudellamaalla (25 %).

Kokonaiseläkemeno vuonna 2016 oli 29,7 miljardia euroa, josta työeläkkeitä oli 26 miljardia ja Kelan eläkkeitä 2,5 miljardia.

MITÄ KESKIELÄKE KUVAA?

- Suomessa asuvien, työeläkettä tai kansaneläkettä saavien keskimääräistä kuukausieläkettä.
- Tarkasteluun eivät kuulu osa-aika-eläkettä tai pelkkää perhe-eläkettä saavat.

Lähde: Eläketurvakeskus

Neljännes vanhusneuvostoista pitää vaikutusmahdollisuuksiaan puutteellisina

Kuntien vanhusneuvostot eivät pääse vaikuttamaan ikääntyneiden asioiden valmisteluun riittävän varhain. Huhtikuussa julkaistun selvityksen mukaan vanhusneuvostoilta kysytään pääasiassa sosiaali- ja terveyspalveluista, harvemmin kaupunkisuunnittelusta, kaavoituksesta tai asumisesta.

Kunnan on asetettava vanhusneuvosto varmistamaan ikääntyneiden osallistuminen ja vaikutusmahdollisuudet. Kaikissa kunnissa ei kuitenkaan ymmärretä vanhusneuvostojen mahdollisuuksia toimia päätöksenteon tukena.

Vanhusneuvostot ovat vaikuttaneet kunnissa ikääntyneiden arjen sujuvuuden kannalta tärkeisiin asioihin, kuten riittävään valaistukseen kulkureiteillä, automaattiovien asentamiseen virastoihin, jalkakäytävien liukkauden torjuntaan ja joukkoliikenteen palveluihin.

Tavoitteena on, että vanhusneuvostot otetaan huomioon ikääntyneisiin liittyvissä asioissa suunnitteluvaiheesta vaikutusten arviointiin asti.

Lähde: Ympäristöministeriö

Katoavaa kansanperinnettä

Kirjahylly kotona on katoavaa kansanperinnettä. Ainakin viime kesän Mikkelin asuntomesutaloja arvioitaessa. Kirjahylly löytyi erään messutalon retronurkkauksesta. Siinä mummo voisi keinutuolissa kutoa sukkaa, kuunnella lauantain toivottuja ja pappa lukisi **Waltarin Sinuheä**. Kirjahylly ei kuulu nykykodin sisustukseen. – Kirjat häviävät kodeista, joten divareista voi nyt tehdä todellisia löytöjä.

Ei kirjahylly ole ainoa katoava kansanperinne-esine. Olen löytänyt kaksi yhtä kovaa koota: kirjoituskoneen ja kartan. Kirjoituskonetta, siis sellaista, joka kirjoittaa ja tulostaa samaan aikaan, voi pian ihailla vain kotiseutumuseossa. Kun

aloitin työni Akavassa, ihailimme uutta palloIBM:ää ja mietimme, että tässä täytyy olla tieteen viimeinen sana. Ei ollut, mutta edelleen naputtelen puheenjohtaja **Raimo Lehtisen** vanhaa kirjoituskonetta, jota olen huonolla menestyksellä yrittänyt tarjota Toimihenkilöarkistoon. Kansallisarkisto onkin jo siirtynyt sähköiseen arkistointiin. Ei sinnekään vanhoja kirjoituskoneita tai paperia haluta. Museoon vaan.

Kartan kohtalo sinetöitiin Düsseldorfin lentokentällä, kun yritimme viime kesänä vuokra-autolla lähteä liikkeelle. Kävimme vuokratoimistossa valittamassa, että auton varusteisiin ei kuulunut karttaa, minkä opastuksella olisimme osanneet suunnistaa kohti Amsterdamia. Virkailija ilmoitti alentuvasti hymyillen, että autossa on ajotietokone. Onnistuimme löytämään lentokentän viimeisen kartan paikallisesta R-kioskista ja sen avulla suunnitimme ulos miljoonakaupungista. Miten voi ymmärtää laajoja kokonai-

suuksia, jos ei voi levittää kartta ja etsiä vaikka Hilversumia? Tulitikkulaatikon kokoinen ajotietokone ei korvaa löytämisen iloa. Auf Wiedersehen!

Katoavaa kansanperinnettä ei sen sijaan löydy uuden virka- ja työehtosopimuskauden neuvottelujen alkaessa. Perinteen mukaan työnantajat vaativat pidättyvyyttä ja palkansaajat osaansa kansantalouden kasvusta. OAJ:n puheenjohtaja **Olli Luukkainen** syyskauden avauspuheenvuorossaan muistutti, että julkista sektoria ei ole mahdollista jättää jälkeen työmarkkinoiden yleisestä ansiokehityksestä. Olli kyseenalaisti haastatteluissa

Julkista sektoria ei pidä jättää jälkeen yleisestä ansiokehityksestä.

vientiteollisuuden palkkajohtajuuden.

Ollin esitykset sopivat hyvin Suo-

mi100 -teemaan ja talven presidentinvaaletta odotellessa myös syksyn palkkaneeuvotteluihin. Divarista löysin **K.J. Ståhlbergin** 75-vuotisjuhlakirjan vuodelta 1940. Kirjassa silloinen Suomen Pankin johtokunnan jäsen **A. Kivialho** käsitteli presidentin suhdetta valtion viran ja toimenhaltijain palkkauskysymysten järjestämiseen. Hän arvioi eduskunnassa käsiteltäviä palkkausta koskevia lakiesityksiä.

A. Kivialho oli löytänyt Ståhlbergin Kansantaloudellisessa yhdistyksessä vuonna 1895 pitämän puheen ja siinä esitetyt ajatukset palkkauksesta. Ensimmäinen ajatus oli, että koulutus edellyttää korkeampaa palkkaa. Toisena johtavana ajatuksen mukaan palkan tulee riittää toimeentuloon. Ståhlbergin periaatteena oli, että valtion virkamiehen tulee saada vastaavaa palkkaa, mitä hän yksityisellä sektorilla ansaitsisi. Vain siten valtion ja kuntien palvelukseen saadaan kelpoisia työntekijöitä. Kolmas periaate on: ”mitä tärkeämpi virka, sitä suurempi palkka”. Puheen esitysaikaan Ståhlberg oli mm. Helsingin yliopistossa professorin vi-

Varatuomari Markku Lemmetty
markku.lemmetty@helsinki.fi

rassa ja Helsingin Kauppaopistossa kansantalouden opettajana.

Puhetta siteeraten: ”Tärkeämpiin virkoihin vaaditaan, tai tulisi ainakin vaatia, etevämpää kykyä, joka muillakin aloilla voisi hankkia omistajalleen suurempia tuloja. Valtio ei suinkaan osoitaisi viisasta säästäväisyyttä, jos se riittämättömän palkan kautta saattaisi kaikki lahjakkaimmat kääntymään muille tuottavammille urille ja tärkeimmät valtiotoimet siten joutumaan kykenemättömäin käsiin.” Ståhlberg ei ollut kuullutkaan julkisen sektorin lomarahojen leikkauksista, mutta siteeraus kyllä antaisi vastauksen hänen näkemyksestään. Paikkakunnan kalleus ja ikäkorotukset olivat myös hänen mielessään, samoin esimerkiksi eläkkeet, jotka virkoihin kuuluivat.

Eduskunnalle annettiin vuosina 1922 ja 1923 lakiesityksiä, joissa ainakin osittain sovellettiin Ståhlbergin linjauksia. Ajan aatteiden mukaan palkkoja vertailtiin ennen maailmansotaa maksettuihin palkkoihin. Kansainväinen vertailu kohdistui monarkioissa ja tasavalloissa maksettujen palkkojen eroihin.

Palkkauskeskustelut jatkuvat taas syksyllä. Katoamatonta kansanperinnettä noudattaen vertaillaan palkkoja ja esitetään hyviä perusteluja korotuksille, vanhoja linjoja unohtamatta. Sata vuotta on lyhyt aika ikuisille ajatuksille. Auf Wiederhören.

Senioriopettajatoiminnalla on vaikeaa Ruotsissa

Ruotsissa eläkkeelle jääneet opettajat jatkavat ammattijärjestönsä jäseninä. Pari vuotta sitten eläkkeellä olevien opettajien asema ammattijärjestössä kuitenkin heikkeni, kun eläkeopettajien valtakunnallinen komitea päätettiin lopettaa.

Senioriopettaja **Gunilla Jägemalmin** on vaikea peitellä pettymystään. Hän toimi vielä muutama vuosi Lärarförbundetissa (Ruotsin opettajajärjestössä) eläkeläisten oman komitean jäsenenä ja tunti tekevänsä monin tavoin tarpeellista työtä.

Komitea oli kymmenhenkinen, ja sen edustajat tulivat eri puolilta Ruotsia. Kokouksissa sai tietoa ja pystyi vaihtamaan ajatuksiaan sekä vaikuttamaan. Kokouksien jälkeen oli motivoitunut tekemään työtä omalla alueellaan.

–Enää tällaista mahdollisuutta ei ole. Me eläkeläiset tulimme yliajatuiksi, toteaa Gunilla Jägemalm.

Päätöksen teki Lärarförbundetin korkein päättävä elin eli kongressi.

Eläkkeellä olevia opettajia on Lärarförbundetissa noin 32 000 henkeä. Ihan pienestä ammattijärjestön ryhmästä ei siis ole kysymys.

Gunilla Jägemalmin mukaan syynä on se, että ammattijärjestö haluaa satsata kaiken toimintansa työssä oleviin opettajiin.

–Muutosta perusteltiin myös sillä, että eläkeläistoiminta on monesti alueellista tai paikallista. Paikalliseen toimintaan luvattiin lisää tukea, kertoo Jägemalm.

Lupaukset ovat olleet osin katteettomia. Alueelliset opettajajärjestykset ovat saattaneet ottaa etäisyyttä eläkeläisiin.

Jägemalmia harmittaa myös rahanjako. Jokainen Lärarförbundetin jäsen, olipa työssä oleva tai eläkeläinen, tuo mukanaan saman summan alueelliselle organisaatiolle.

Gunilla Jägemalmin mukaan Lärarförbundetin paikallisorganisaatiot eivät juuri ehdi paneutua eläkeläisten asioihin.

–Kun eläkeläisille järjestetään vain vähän toimintaa, jää alueelliselle opettajajärjestykselle puhdasta voittoa, selittää Gunilla Jägemalm.

Toki alueet ovat keskenään kovin erilaisia. Jägemalm asuu Göteborgissa, missä eläkeopettajien toiminta on melko vilkasta. Mutta vastaavasti on sitten alueita, joissa toiminta on jo lähes hiipunut. Jokainen alue saa toimia parhaaksi katsomallaan tavalla.

–Etenkin suurissa kaupungeissa eläkeläisellä on varaa valita, mihin toimintaan lähtee mukaan. Jos alueella ei ole tarjolla kiinnostavaa eläkeläisopettajatoimintaa, moni pohtii johonkin toiseen järjestöön liittymistä. Tämä on alkanut näkyä jo jäsenmäärän laskuna.

Suosituimmat eläkeopettajien tilaisuudet ovat samankaltaisia kuin Suomessa: kulttuuritilaisuuksia, matkoja ja muita kokouksia.

EDULLISIA VAKUUTUKSIA

Eläkkeellä olevan opettajan jäsenmaksu on noin 56 euroa vuodessa. Jäsenmaksun vastineeksi hän saa kaksi lehteä: *Lärarnas tidning* - ja *Pedagogiska magasinet* -lehden.

Aiemmin Ruotsin opettajajärjestön lehdessä julkaistiin vihreät sivut, joissa oli asiaa eläkkeistä ja eläkeläisistä. Tämän eläkeläisiä koskeva jäsenetu on muutettu.

–Nykyisin eläkeläisille tarjotaan ainoastaan sähköisiä juttuja verkkosivuilla. Mutta eihän kaikilla eläkeläisillä ole tietokonetta, huudahtaa Jägemalm.

Vakuutuksia ei jäsenyyteen kuulu suoraan, mutta eläkkeellä jäävillä on mahdollisuus jatkaa työvuosiensa vakuutuksia myös eläkkeellä ollessaan. Näiden vakuutusten hinnat ovat varsin kohtuullisia.

–Etenkin edullinen henkivakuutus on eläkeopettajien suosiossa, toteaa Jägemalm.

Yksi jäsenetu on myös se, että eläkeläisjäsenet saavat Lärarförbundetista neuvontaa eläkeasioissa. Ruotsalainen eläkejärjestelmä on huomattavasti mutkikkaampi kuin Suomen, ja siksi tarvitaan myös enemmän neuvontaa.

Monilla alueilla on myös paikallisia jäsenetuja, kuten vaikkapa alennuksia oman alueen ravintoloista tai muista yrityksistä.

ELÄKELÄISET HALUTTUJA SIJAISIA

Ruotsia vaivaa huutava pula opettajista. Pulan taustalla on opettajien huono palkkakehitys. Etenkin monet nuoret opettajat ovat siirtyneet paremmin palkattuihin tehtäviin.

Opettajapulan vuoksi eläkeopettajat on haluttu työvoimareservi.

–Eläkeläinen voi tässä tilanteessa pitkälti sanella ehdot, joilla hän suostuu tulemaan töihin, naurahtaa Jägemalm.

Voi vaikka kertoa, ettei halua aloittaa tunteja ennen kymmentä tai että haluaa opettaa vain tietynlaisia kursseja.

Yleinen eläkeikä on Ruotsissa 65 vuotta. Monet opettajista tekevät ennen eläkkeelle siirtymistään osa-aikatyötä.

Teksti ja kuva: Kirsti Lehtinen

Ruotsin eläkejärjestelmä on mutkikas

Työeläke jakautuu Ruotsissa kahteen osaan:

ansaintaeläkkeeseen (inkomstpension) ja rahastoeläkkeeseen (premiepension).

Rahastoeläkkeen ongelmana on se, että joidenkin itse sijoittama eläkepääoma on hävinnyt.

Ruotsissa lakisääteinen vanhuuseläke on maksuperusteinen. Maksuperusteisuudesta johtuen etuudet joustavat työeläkejärjestelmän ja yleisen taloudellisen tilanteen kehityksen mukaan.

Lakisääteisten eläkkeiden lisäksi Ruotsissa on erittäin kattavat työmarkkinasopimuksiin perustuvat lisäeläkejärjestelmät sekä julkisen että yksityisen sektorin palkansaajille.

Työeläkkeessä vanhuuseläkeikä on joustava 61 ikävuodesta alkaen. Sekä ansainta- että rahastoeläkkeen voi ottaa maksuun osissa. Eläkkeet voi ottaa maksuun myös eri aikaan.

TASAPAINOINDEKSI VAIKUTTAAN ANSAINTAELÄKKEEN TARKISTUKSIIN

Eläke voidaan myöntää 61 ikävuodesta alkaen, ja se voidaan maksaa joko osaeläkkeenä (25, 50 tai 75 prosenttia) tai täytenä.

–Eläkkeiden varhentaminen on johtanut joskus tilanteeseen, jossa lopullinen eläkepääoma jää niin pieneksi, ettei sillä tule toimeen. Tämä taas on kasvattanut kuntien menoja, toteaa **Annica Pettersson**, joka toimii Ruotsin opettajajärjestössä Lärarförbundetissa eläkeasioiden neuvojana.

Eläkkeellä ei ole yläikärajaa, mutta lakisääteinen eroamisikä on 67 vuotta. Tämän jälkeen työsopimuksen jatkosta tulee erikseen sopia työnantajan kanssa. Eläkettä karttuu työstä eläkkeen rinnalla.

Ruotsissa eläkettä kertyy ansiokaton (4 000 €/kk) alittavista ansiotuloista. Varsinaisten ansiotulojen lisäksi eläkettä kertyy päivärahakausilta sekä opiskelu-, asevelvollisuus- ja lastenhoitoajoilta.

Eläkkeitä tarkistetaan vuosittain lähtökohtaisesti keskimääräisten tulojen kehityksen eli tuloindeksin mukaan. Eläkepääomaan ja eläkkeiden tarkistukseen vaikuttaa kuitenkin myös niin kutsuttu tasapainoindeksi, joka on jarru tai vaihtoehtoi-

sesti kaasu, joka reagoi eläkejärjestelmän epätasapainoon.

Eläkkeen määrään vaikuttaa kertyneen eläkepääoman lisäksi eläkkeellesiirtymisikä ja ikäluokan odotettavissa oleva elinikä. Eläke saadaan jakamalla työuran aikana kertynyt pääoma jakoluvulla, joka huomioi ikäluokan odotettavissa olevan elinajan sillä hetkellä. Jakoluku vastaa Suomen elinäkakerrointa.

–Viime vuosina eläkkeiden kehitys on ollut Ruotsissa huonoa. Välillä eläkkeet ovat jopa laskeneet, toteaa Annica Pettersson.

RAHASTOELÄKE SIOITETAAN ITSE

Rahastoeläke karttuu työuran aikana yksilöllisille eläketileille, ja se on täysin rahastoitettu. Ansiokaton alittavista ansiotuloista 2,5 prosenttia ohjataan rahastoeläkkeeseen.

Vakuutettu voi valita korkeintaan viisi eri rahastoa, ja rahastoja voi vaihtaa niin usein kuin haluaa. Valittavana on yli 800 rahastoa. Jos vakuutettu ei itse valitse mitään rahastoa, sijoitetaan eläkemaksu valtiolliseen oletusrahastoon. Rahastoeläkettä voidaan ryhtyä maksamaan 61 ikävuodesta alkaen.

Rahastoeläke määräytyy kertyneiden vakuutusmaksujen ja niille saadun tuoton mukaan. Ennen eläköitymistä kuolleiden rahastoeläkepääoma jaetaan muiden samana vuonna syntyneiden eläkesäästäjien kesken.

Eläkeviranomainen perii jokaisen vakuutetun eläkerahaston pääomasta hallintomaksua vuosittain 0,11 % (vuonna 2016), kuitenkin korkeintaan 120 kruunua vuodessa. Eläkeviranomaisen hallintokustannusten lisäksi rahastoyhtiöt perivät asiakkailtaan hoitokuluja. Nämä vaihtelevat rahastoittain ja rahastotyyppittäin.

Osittaista rahastoeläkemaksua on peritty jo vuodesta 1995 alkaen, mutta vuodesta 1999 eläkettä on kertynyt 2,5 prosentin maksun mukaan. Vuodesta 2000

lähtien yksilöt ovat päässeet sijoittamaan tuosta lähtien kertyneet varat itse.

–Rahastoeläkkeitä on kritisoitu paljon, ja niissä on ollut ongelmia, toteaa Annica Pettersson.

Joidenkin omat sijoitukset ovat epäonnistuneet täydellisesti, ja rahastopohjainen eläkepääoma on kadonnut tai sitten rahastojen kulut ovat syöneet tuotot.

TYÖELÄKE VANHOIN SÄÄNNÖIN JA ASUMISPERUSTEINEN TAKUUELÄKE

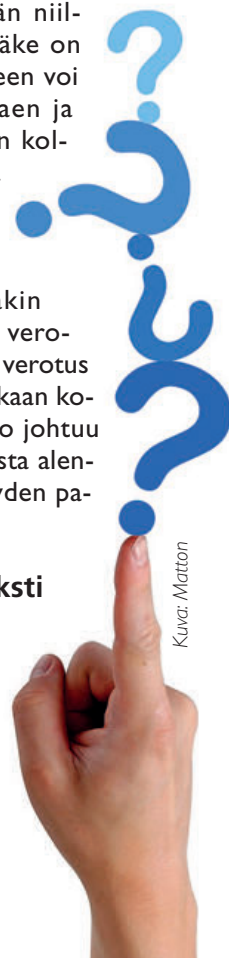
Vuosina 1938–1953 syntyneet saavat eläkkeensä osittain vanhojen sääntöjen mukaan. Vuonna 1954 ja sen jälkeen syntyneiden eläke määräytyy kokonaan maksuperusteisesti edellä kuvatun mukaisesti.

Ruotsissa on olemassa myös takuueläke. Se myönnetään niille henkilöille, joiden työeläke on jäänyt pieneksi. Takuueläkkeen voi saada 65 ikävuodesta alkaen ja vähimmäisedellytyksenä on kolmen vuoden asumishistoria Ruotsissa.

Eläkkeen riittävyyteen vaikuttaa lopulta niin Ruotsissa kuin Suomessakin paljon se, miten eläketuloa verotetaan. Ruotsissa eläketulon verotus on Annica Petterssonin mukaan kovempaa kuin ansiotulon. Ero johtuu siitä, että ansiotulon verotusta alennettiin takavuosina työllisyyden parantamiseksi.

Kirsti Lehtinen, teksti

Jutun lähteenä on käytetty Eläketurvakeskuksesta saatuja tietoja sekä Annica Petterssonin (Lärarförbundet) esitelmää Ruotsin eläkejärjestelmästä.

Kuva: Matton

Henry Holiday – Dante and Beatrice – Google Art Project

Déjà-vu Firenzessä

Kummallinen tapaus vuosien takaa sai minut tutustumaan kokemaani de'ja`-vu -ilmiöön ja sen aiheuttaneeseen maalaukseen.

Suomalaisittain helteinen päivä oli viilenemässä. Auringonlaskuun oli tuskin enää tuntiakaan. Herkullisen italialaisen illallisen jälkeen palasin Firenzen rautatieaseman lähellä sijaitsevaan hotelliin, kävin suihkussa ja otin lyhyet nokoset.

Herättyäni lähdin itsekseni kuljeskelemaan kaupungille sulattelemaan ateriaa ja päivän kokemuksia. Firenze on täynnään silmää hiveleviä kirkkoja, kaupunkipalatsia, julkisia rakennuksia, siltoja ja suihkulähteitä. Katuja reunustavat suuret ja julkeanmahtavat palatsit ja liikerakennukset, jotka korostavat kaupungin renessanssiajalta periytyvää mahtavuutta.

Opaskirjan ja kartan avulla suunnistin katuja ylös, toista alas ajatellen, että täällä lukemattomat toinen toistaan arvokkaamat talot muodostivat kortteleita, joiden välisillä kaduilla ja kujilla ovat astelleet aikoinaan Giotto, Dante, Boccaccio, Donatello, Botticelli, Americo Vespucci (joka

mukaan on nimetty kaksi mannertakin), Leonardo da Vinci, Savonarola, Machiavelli, Michelangelo, Cellini, Galilei, Alfieri (joka muuten kävi Suomessa 1770) ja Cherubini.

Tuota pikaa huomasin saapuneeni Arnojoen rannalle. Vuosisataisten talojen muodot menettäisivät nopeasti pimenevässä illassa yksityiskohtansa. Käänsin katseeni kohti virran yläjuoksua. Kolmikerroksisen Ponte Vecchio -sillan liikehuoneiden ikkunoiden valot heijastuivat veteen saaden sen välkehtimään. Ajattelin kuinka tuo silta tai sen paikalla aiemmin olleet sillat ovat uhmanneet Arno-jokea vuosisatojen ajan, aina roomalais-siirtokunnan ajoista alkaen. Eikä sen nimenä suotta ole Ponte Vecchio – Vanha silta.

Tarkoituksenani oli lähteä katsomaan lähemmin tuota Arno-joen kapeimpaan kohtaan rakennettua siltaa astellakseni samoilla jalanjäljillä kuin lukuisat matkustavais- ja kauppiassukupolvet ja kaupungin asukkaat. Sen sijaan mahtavat Medicit pääsivät kulkemaan katutason yläpuolella olevaa Vasarin käytävää Palazzo Vecchiosta joen vastarannalla olevaan Palazzo Pittiin joutumatta laskeutumaan rahvaan joukkoon.

JA SILLOIN SE TAPAHTUI! – ÄKKIÄ! – YLLÄTTÄEN! – AAVISTAMATTA!

Aikoessani kääntyä Ponte Santa Trinita -sillan korvalta, johon olin pysähtynyt Lungarno Acciaiuoli -kadulle, vastaan asteli kolme arviolta parinkymppistä tyttöä. Silloin minut valtasi huumaavan epätodellinen tunne: olen ollut tässä samassa paikassa joskus ennenkin! Tuntemus oli niin voimakkaan huimaava, suorastaan heikottava, että horjahdin ja kaatumisen välttääkseni jouduin tukeutumaan sillan kiviseen kai-teeseen.

Tyttöjen katseista kuvastui kummastus, joka ei voinut kuitenkaan olla suurempi kuin se, mitä itse tunsin. Kohtaukseni meni kuitenkin ohi yhtä nopeasti kuin oli tullutkin.

Varsin pian arvelin kokeneeni de'ja'-vuolmiön. Tapaukselle oli olemassa kaikki tuolle ilmiölle ominaiset puitteet, ennen kaikkea vaiheikkaan päivän aiheuttama väsymys. Olimme lähteneet neljätoista henkisenä Turun kulttuurilautakuntana ma 19.9.1988 klo 5.30 Riccionesta bussilla yli Apenniinien. Firenzeen saavuttuamme majoituimme ja sen jälkeen johtoryhmämme kävi välittömästi viralliset keskustelut Firenzen kaupungin kulttuurihallinnon edustajien kanssa. Palazzo Vecchion Lorenzo-sali oli tarjonnut oivalliset puitteet jo pitkään suunnitelmassa olleille pohdinnoille mm. ystävyyskaupunkisuhteiden virallistamisesta.

Neuvottelun jälkeen olimme tutustuneet kaupungin ehkä komeimpaan nähtävyyteen, 1200–1300-luvulla rakennettuun Medicien suvun vallan symboliin Palazzo Vecchioon. Kiertokäynnin aikana olimme perehtyneet freskojen konservoinnin ongelmiin, tiilirakenteiden suojeluun sekä rakennuskompleksiin sinänsä kulttuurikohteena ja aktiivisena kulttuuritilana.

Erillisenä kohteena olimme tutustuneet Palazzo Vecchiossa toimivaan konservointilaitokseen suomalaisperäisen konservaattein Laura Määttä-Niccolain asiantuntevalla opastuksella. Siellä oli me-

neillään laaja gobeliinien konservointityö. Luonnostaan esiin nousi ajatus kouluttaa kulttuurivaihtona esim. Turun Maakuntamuseon konservaatteja erikoiskursseilla Firenzessä.

Kiertokäyntimme päätteeksi laskeutessamme useita metrejä leveää portaikkoa alas, oppaamme mainitsi, että palatsin eräässä osassa oli soitinmuseum. Irtaannuimme muusta joukosta ja riensin kovaa kyytiä läpi näyttelysalien päästäkseni näkemään Stradivariuksia; ja siinä ne olivat, viisi kappaletta lasikaapissa. Seitsemänkymmenen työvuo-

den aikana **Antonio Stradivari** (1644–1737) valmisti kahden poikansa kanssa yli 1000 viulua, selloa, alttoviulua ja gambaa, joista on meidän aikaamme asti säilynyt viisisataa.

Isäntäkaupunkimme tarjoaman lounaan jälkeen vierailimme Forte di Belvedere -linnakkeella. Sen jälkeen päivän viimeinen virallinen tutustumiskohteemme oli 1200-luvulta peräisin oleva San Miniaton viehättävä luostarikirkko. Iltapäiväaurin-gon valaisema vihreää ja valkoista marmoria kimalteleva julkisivu katseli kaupungin yli leviävää suurenmoista näköalaa. Oman piirteensä paikalle antoi siihen liittyvä pyhimystaru, jonka mukaan kirkko on rakennettu paikalle, jolta Pyhä Minias laski irti hakatun päänsä vierimään kohti kaupunkia kannettuaan sen ensin vuorelle Firenzestä.

Asemani lautakuntamme puheenjohtajana, päivän aikana saadut valtavat vaikutteet, vieraskielisen, joskin tulkatun neuvottelun ja kanssakäymisen aiheuttama psykkinen rasitus, vauhdikas kiertäminen nähtävyydeltä toiselle, makoisat ateriat ja kaiken tämän aikaansaama fyysinen väsymys, jopa stressi, olivat olettaakseni saaneet minut kokemaan déjà-vun eli hämmäntävän ja vahvan tuttuuden tunteen, vaikka tiesin sen todellisuudessa mahdottomaksi.

Ilmeisesti tapauksen vaikutuksesta tunsin itseni siinä määrin voipuneeksi, että päätin jättää kaupungilla vaeltelun toiseen kertaan ja palata niiltä sijoiltani hotelliin. Levolle laskeuduttuani päiväajuntani kytkeytyi itsestään lepotilaan samalla kun alitajuntani käynnisti tunteja kestäneen uusrastuksensa.

Aamusella virkistäneen unen jälkeen olin valmis edessä olevaan neljän päivän kiitolaikkaan eli osallistumaan Firenzen ja Bolognan kulttuurihallintojen kanssa käytäviin keskusteluihin, kiertämään sekä virallisissa että ryhmämme ohjelmoimissa että omaehtoisesti valitsemiä kohteiden

lisäksi San Marinossa ja Riccionessa.

Aamutoimien ohella tulevaa ohjelmaa pohdiskellessani koin jälleen äkkiä, yllättäen ja aavistamatta jotakin merkillistä! Alitajuntani oli saanut yön aikana urakkansa valmiiksi. Minulle selvisi déjà-vun aiheuttaja! Mieleeni näet putkahti ennen matkaa näkemäni kuva, jonka olin nähnyt tutustuessani muutamaan Firenzeä käsittelevään teokseen. Kuvassa Dante Alighieri tapaa Beatricen juuri samassa kohdassa, jossa koin kuvaamani kummallisen tunteen.

Jokin aika sitten papereitani järjestellessäni, käsiini osui tuosta Firenzen matkasta kaupunginhallitukselle kulttuurilautakunnan tekemä matkakertomus. Samalla muistui elävästi mieleeni tuolloinen déjà-vu-kokemukseni. Niinpä siltä istumalta päätin ottaa selville mitä kaikkea kuvaan sisältyy.

Dante oli tavannut Beatricen (suom. siunauksen antaja) ensimmäisen kerran yhdeksän vuoden ikäisenä, jolloin isä oli vienyt poikansa naapurustossa asuneiden Portinarien luo vappujuhlaan. Dante ihastui välittömästi vuotta nuorempaan **Beatriceen**.

Yhdeksän vuotta myöhemmin huhupuheiden mukaan Dantella oli muitakin naisystäviä. Maalauksessa kuvatussa kohtauksessa juoru tästä oli tullut Beatricen tietoon, siksi hän kieltäytyi loukkaantuneena tervehtimästä Dantea.

Molemmat avioituivat tahoillaan. Dante oli joutunut avioitumaan 18-vuotiaana **Gemma di Manetto Donatin** kanssa. Tuohon aikaan oli tapana, että avioliitot olivat järjestettyjä. Näin siitä huolimatta, että aviopuolisoiden todelliset ihastuksenkohteet saattoivat olla toisaalla. Samoin oli laita Dantenkin tapauksessa.

Mutta Beatricen merkitys oli valtava Danten koko elämälle. Beatrice merkitsi Dantelle kirjoittamisen, etsimisen ja uskon tarkoitusta. Danten ja Beatricen välistä rakkautta kuvastaa se, kuinka Dante kuvaa sitä varhaisessa runoteoksessaan La Vita Nuova eli Uusi elämä. Se on hyvin henkilökohtainen ja jopa elämäkerrallinen teos Danten nuoruusvuosista, heidän ensitapaamisestaan, platonisesta rakkaudestaan ja heidän kokemastaan kurjuudesta, koska he saattoivat vain ääni harvoin tavata toisiansa. Kysymys olikin suhteesta, jonka tarkoituksena ei ollut avioliitto, vaan palvova ja jalostava rakkaus. – Avioliitostaan huoli-

matta Dante ei asunut samassa talossa vihityn vaimonsa kanssa. Eikä hän kirjoituksissaan edes mainitse Gemma di Manetto Donatinia.

Beatrice puolestaan avioitui vuonna 1287 firenzeläisen pankkiirin **Simone dei Bardin** kanssa, mutta kuoli kolme vuotta myöhemmin, vain 24-vuotiaana.

Viimeisessä, kesken jääneessä La Vita Nuovan laulussa Dante kuvaa Beatricen kuolemaa. He tapaavat kuitenkin vielä uudelleen Divina Commediassa eli Jumalaisessa näytelmässä, jossa Dante kohtaa nuorena kuolleen palvotun rakastettunsa: "Mut heti kun tuon Naisen näin ma, voima ylhäinen, joka vannonut mun oli jo ennen kuin ma olin mieheks tullut..." (suom. Eino Leino) ottaa helvetissä oppaana toimineen pakana Vergiliuksen paikan Danten matkalle varsinaiseen paratiisiin.

* * *

ENTÄ ITSE MAALAU?

Sen tekijä **Henry Holiday** (1839–1927) oli englantilainen taidemaalari, lasitaiteilija, kuvanveistäjä ja kuvittaja. Hän piti tarkkaa vaaria siitä, että hänen maalaustensa oli oltava historiallisesti todenmukaisia. Siksi hän matkusti vuonna 1881 Firenzeen tutustukseen huolellisesti siihen, että rakennusten arkkitehtoniset piirteet olivat oikeat ja muukin ympäristö vastaisi 1280-luvun lopun olosuhteita. Hän sai myös tietää, että Ponte Vecchio oli tuhoutunut tulvassa vuonna 1235 ja että se oli rakennettu uudelleen vuosina 1285–1290, jolloin se sai tiiliverhouksen. Siksi maalauksessa näkyy sillalla rakennustelineitä. Dante ja Beatrice maalaus on päivätty 1883, ja sitä pidetään Holidayn tärkeimpänä teoksena. Se on esillä Walkerin taidemuseossa Liverpoolissa.

* * *

Eikä tässä vielä kaikki! Tätä juttua tehdessäni silmiini sattui mielenkiintoinen artikkeli Stendhalin syndroomasta eli Firenzen taudista. Sen oireisiin kuuluu heikotusta, pahoinvointia, paniikkia, sekavuutta ja sydämentykytystä. Syndrooma on epävirallinen diagnoosi, jolla tarkoitetaan voimakasta tai liiallisesta taide-elämyksestä aiheutuvaa oireyhtymää. Italialainen psykiatri **Graziella Magherini** nimesi 1989 oireyhtymän ranskalaisen kirjailijan Stendha-

Beatrice johdattelee Dantea purgatoriumin synkästä pimeydestä paratiisiin valoon ja kirkkauteen.

<https://research.bowdoin.edu/dante-today/visual-art-architecture/dante-murals-at-st-marys-college-california/>

lin mukaan, joka kuvasi Firenzen-kokemustaan teoksessaan Rome, Naples et Florence. Magherini tapasi useita siitä kärsiviä potilaita, erityisesti ulkomaisia matkailijoita. Luultavasti en erehdy kovinkaan paljon diagnostisoidessani déjà-vu -kokemukseni jonkin asteiseksi Firenzen taudiksi.

* * *

Renessanssin Firenzeä ei ole aiheetta verrattu antiikin Ateenaan 400-luvulla eKr. Mutta heti perään on huomautettava, että kun Kreikan loistosta on jäljellä enää ylväät rauniot, niin Firenze on muutakin kuin museo. Firenzeläiset eivät ole anta-

neet kirkkojansa, palatsejansa, ja suunnattomia taidearteitansa hämähäkkien asutamiiksi muinaismuistoiksi. Aika ei ole kaupungissa pysähtynyt. Katujen kiireisen hyörinän mahdollistaa keskiaikaisten linnojen, renessanssipalatsien ja 1600-luvun koristeellisten rakennusten suojissa tapahtuva aherrus sekä lukuisissa eri aikakausien kirkkoissa tapahtuva päivittäinen hartaudenharjoitus.

Kalervo U. Kukkula
senioriopettaja Suomen Turusta

Luopumisen tuskaa?

Olen ohimennen pohdiskellut noita lehtikirjoituksia ja muita keskusteluja kuolinavusta/eutanasiasta. Luulet-
te tietysti minun olevan enemmänkin kiinnostunut aiheesta?

Nykyinen työnkuvani on pääosaltaan hyvin huonokuntoisten, elämän loppuvaiheessa olevien potilaiden hoitamista. Olen lääkäri, joka ei enää pysty parantamaan potilaitaan. Hoidan sairauksien aiheuttamia oireita niin hyvin kuin nykylääkityksin niitä voidaan hoitaa. Joitakin ei-lääkkeellisiä hoitomuotojakin on, muttei kovin paljon.

Lisäksi potilaan niin toivoessa sekä olosuhteiden rajoissa kotisairaalan toimenkuvaan kuuluu saattohoito kotona, kuolemaan asti. Elämänlaadulla on minulle suurempi merkitys kuin sen pituudella.

Olen siis lääkärinä poikkeuksellisen paljon tekemisissä potilaiden kanssa, joiden luullaan haluavan eutanasiaa? Näin ei kuitenkaan ole. Voin vakuuttaa, että niin potilaani kuin heidän omaisensakin ovat olleet hyvin tyytyväisiä nykyiseen hoitoon.

Työni ei aiheuta ristiriitaa lääkärin etiikan kanssa eikä tee lääkäristä "pyöveliä" sen enempää kuin "puoskariakaan". Nöyräksi se kyllä opettaa.

Ihminen on osa luontoa ja luonto pitää huolen siitä, että me kaikki kuolemme aikanaan. Lääketiede ei pysty tekemään meistä kuolemattomia, vaikka tieto ja taito lisääntyvät koko ajan. Ei voi välttyä ajattelemasta, että hoidetaan jo liikaakin. Ihmisen elämänlaatua ei voida kohentaa tai pitää hyvänä loputtomiin. Meidät on tehty kuluviista ja heikkenevistä osista, sairauksia unohtamatta.

Kärsimyksen lievittäminen on tärkeää. Oireenmukaisessa

hoidossa ja saattohoidossa ihmisille jää yleensä aikaa surutyöhön ja käsitellä luopumisen tuskaa. Ymmärrettävästi on ahdistavaa seurata kun toinen kuihtuu pois, mutta keskustelut selvittävät ajatuksia.

Välillä tuntuu kuin olisin potilaani asianajaja, esimerkiksi puolustaessani häntä silloin kun hän ei syö tai juo riittävästi. Olen kuullut helpottuneita huokauksia niin potilaalta kuin omaisil-takin.

Monet kollegani ovat sanoneet, etteivät he pystyisi tekemään tätä työtä. Se on sääli, mutta ymmärrettävää.

Lääkärikoulutuksessa on vasta muutaman vuoden ajan lähestytty tätä hoidon aluetta. Parantamien ja tutkimustyö ovat edelleen etusijalla ja niin pitääkin olla. Silti kuolema on peruuttamaton osa ihmisen elämää.

Eutanasiaa kaivataan ehkä juuri sen vuoksi, että saattohoito on tieteiden kehittyessä unohtunut? Vai onko se jälleen sitä "heti mulle nyt" -mentaliteettia, kun ei ole enää kärsivällisyyttä?

Vai onko se tehokkuuden maksimointia? – Jos niin todella halutaan, lääkärikunnan niskoille sitä ei kannata sysätä! Heistähän on jo ahdistavaa tämä minun työnkuvani.

Ehkäpä eduskunnan pitäisi säätää laki ikärajasta, jonka jälkeen henkilöitä ei enää elvytettäisi saattohoitotilanteessa? Min-kähänlaisia kommentteja alkaisi tulla, jos eutanasiaalääkityksiä voisi ostaa apteekista, kunhan on esittänyt farmaseutille sairaskertomustekstit vaikeasta sairaudentilastaan? Nyt käytäväs-tä yleisestä keskustelusta tulee tunne, ettei ymmärretä mistä puhutaan. Tai ajatellaan asiaa liian kapea-alaisesti. Muistan hyvin ajat, kun Suomi oli itsemurhatilastoissa kärkeä.

Suomessa on hyvä elää ja kuolla, ainakin toistaiseksi.

Mikael Rajaniemi

Laura Palanterä
Yleislääketieteen erikoislääkäri ja
Helsingin kaupungin kotisairaalan
lääkäri

Sotilasvalan esivaltaoppi kumpuaa
luterilaisuudesta, Niko Huttunen kertoo.

Luterilaisen Suomen on aika tunnustaa väriä

Suomi on maallistunut eikä luterilaisuus vaikuta muutoin kuin joissain perinteisissä juhlahetkissä. Tämä on virhekesitys. Väitän, että Suomi on luterilaisempi kuin mitä moni uskaltaa myöntää.

Uskonto on muutakin kuin J-sanoja. Virhekesitys maallistuneesta Suomesta perustuu väärään käsitykseen uskonnon luonteesta. Niin sanottu sekulaarin yhteiskunnan ihanteessa uskonto on erotettu muusta elämänpääpiiristä erilleen. Mielikuva on se, että uskontoa harjoitetaan jossakin erillisessä kulttitilassa tai kotona, mutta näiden ulkopuolella uskonnolla ei olisi mitään roolia.

Näkemyksen omituisuuden ymmärtää jokainen, joka on lukenut kymmenen käskyä. Niiden noudattaminen ei lakkaa – tai ei ainakaan pitäisi lakata kirkon ja kodin kynnyksellä. Uskonto ulottuu koko elämään.

Suuvivirsikiistojen jäljiltä jopa eduskunnan apulaisoikeusasiamies **Jussi Pajuoja** on joutunut analysoimaan suvivirren kaksi ensimmäistä säkeistöä. Vuonna 2013 antamassaan ratkaisussa hän katsoi, ettei säkeistöjä voi pitää korostuneen uskonnollisena. Perusteeksi nostetaan seuraava havainto: ”Sana Jumala kyllä mainitaan, mutta vain kerran.”

Uskonto typistyy siis J-sanaan, jonka voi tässä tilanteessa kerran päästää suustaan. Säkeistöjen ilmaisema ilo ja kiittolaisuus luomakunnan kukoistuksesta ei siis olisi uskonnollista. **Beethovenin** ”Jumalan kunnia luonnossa” taitaa olla väärinkäsitys.

USKONNOTON VAIHTOEHTO LUTERILAISELLA ESIVALTAOPILLA

J-sanaan tuijottaminen näkyy sotilasvalan ja -vakuutuksen sanamuodoissa, mutta huomiotta jää kaikki muu uskontoperäinen aines.

Sotilasvala annetaan ”kaikkivaltiaan ja kaikkietävän Jumalan edessä”, sotilasvakuutus ”kunniani ja omantuntoni kautta”. Valtiovalta katsoo uskonnottoman vaihtoehtona toteutuvan, kun siinä ei mainita

J-sanaa. Muuten pitkä teksti on valassa ja vakuutuksessa yhtenevä.

Valassa ja vakuutuksessa varusmies sioutuu puolustamaan laillista esivaltaa. Esivalta on pettämättömästi uskonnollinen käsite. Olennainen raamatunkohta on Room. 13:1–7, johon erityisesti luterilaiset ovat toistuvasti vedonneet.

Esivaltaoppi on kulkenut katekismuksissa ja se oli ainoa yhteiskuntaoppi, jota suomalaiset vuosisatojen ajan saivat. Sotilasvala ja -vakuutus eivät sattumalta velvoita asevelvollisia puolustamaan esivaltaa.

On jotenkin surkuhupaisaa, että uskonnottomana tarjoiltu sotilasvakuutus on näin vahvasti luterilaisen esivaltaopin leimaama. Kirsikkana kakussa on vain vakuutuksessa oleva omatunto-käsite. Sehän on Uudesta testamentista levinnyt kirkon kautta yleiseen tietoisuuteen.

Sotilasvakuutuksesta voi päätellä, että suomalainen uskonnottomuuskin on luterilaista.

LUTERILAINEN KUTSUMUSETIIKKA

Sotilasvakuutus ei ole yksittäistapaus. Kirkon tutkimuskeskus julkaisi viime vuoden lopulla tutkimuksen *Osallistuva luterilaisuus*. Tutkimus osoittaa vakuuttavasti, miten syvällisesti luterilaisuus muovaa suomalaista arvomaailmaa. Nostan esimerkiksi työn etiikan.

Populaarien hokemien mukaan luterilaisuus edellyttää raskasta ja harmaata puurtamista. Tämä on väärinkäsitys. Työ on Jumalalta saatu kutsumus. Kutsumuskäsitteen **Luther** löysi **Paavalilta** (1. Kor. 7:20) ja käänsi sen sanalla *Beruf*, joka nyky-saksassa tarkoittaa ammattia.

Kutsumus kuvaa ihmisen sisäistä taipumusta ja lahjaa tehdä jotakin yhteiseksi hyväksi. Työllä on siis muukin tarkoitus kuin elannon hankkiminen. Kutsumus-ulottu-

vuus on suomalaisilla erittäin vahva. *Osallistuva luterilaisuus* toteaa:

”Huomionarvoista on, että yli kolmelle neljälle oli tärkeää, että he voivat työsääntä auttaa ja palvella muita ihmisiä. Lisäksi lähes puolet piti tärkeänä, että työ on kutsumustehtävä ja vähän harvemmalle oli tärkeää, että työstä sai elämäntehtävän, jolle pystyi omistautumaan. Nämä työhön liitetty arvot viittaavat selkeästi luterilaiseen näkemykseen työn merkityksestä.”

Luterilaisuuden läpilyövä vaikutus työn etiikkaan on esimerkki siitä, miten uskonto vaikuttaa laajalti. Sen typistäminen J-sanoiksi on perusteellinen väärinymmärrys.

EDUSKUNTA KIISTELEE LÄHIMMÄISENRAKKAUDESTA

Eduskunta keskustelee joka vuosi seuraavan vuoden valtionbudjetista. Vuonna 2009 silloinen valtionvarainministeri **Jyrki Katainen** totesi esittelypuheenvuorossaan: ”Työttömyyden kasvaessa me tarvitsemme myös entistä enemmän lähimmäisenrakkautta. Ei riitä, että kunta tai valtio tekee parhaansa.”

Lähimmäisenrakkaus on kristillisen etiikan ydinkäsitteitä eikä sattumalta. Tiivistäähän **Jeesus** ja Paavali siihen koko etiikan (esim. Matt. 19:37–39, Gal. 5:14). Luterilaisuus tulkitsee tämän niin, että yleisen ymmärryksensä avulla on etsittävä lähimmäisen parasta. Jos etiikassa käytetään raamatunlauseita, niitä tulee tulkita ja valita lähimmäisenrakkauden (ja kultaisen säännön) valossa.

Kataisen esittelypuheenvuoroa seurannut keskustelu oli poleeminen, mutta kukaan ei kyseenalaistanut lähimmäisenrakkautta. Vain sen oikeasta tulkinnasta kiisteltiin.

Oikeisto ja vasemmisto olivat yksimielisiä siitä, että lähimmäisenrakkaus toteutuu sekä julkisen vallan että yksityisen aloit-

Niko Huttunen sanoo, että Suomessa luterilaisuus on syvällä kulttuurissa ja yhteiskunnan arvoissa.

teellisuuden kautta. Vasemmisto kuitenkin korosti julkisen vallan roolia enemmän kuin oikeisto ja vaati lähimmäisenrakkauteen vedoten enemmän varoja.

Eero Heinäluoma luki suoraan Raamatusta kaksi jaetta (Jaak. 2:14–15). Heinäluoma oli selvästi tietoinen, mitä hän lainaa. Luetut sanat havainnollistavat edellä esitettyä lähimmäisenrakkauden käskyä (Jaak. 2:8). Kyse ei siis ollut satunnaisesta raamatunkohdasta.

Eduskunnan keskustelu oli kuin luterilaisuuden käsikirjasta.

LUTERILAISUUDESTA EETTISEN KESKUSTELUN ANKKURI

”Klassikkoteoksessaan *Hyveiden jäljillä* moraali filosofi **Alasdair MacIntyre** katsoo, että arvokeskusteluille on ominaista kaoottisuus. Hänen mielestään moraalikeskustelun ongelmana se johtuu abstraktista historiattomuudesta.”

MacIntyren mukaan keskustelu ja konkreettiset päätökset tapahtuvat aina jossain yhteisössä ja traditiossa: ”Olen siis pitkälti sitä, mitä olen perintönä saanut. Tuo menneisyys on nyt läsnä nykyisyydessäni. Löydän itseni osana jotakin historiaa. Yleisesti ottaen tämä tarkoittaa sitä, että vien eteenpäin jotakin perinnettä, pidinpä siitä tai en ja tiedostinpa sitä tai en.”

”MacIntyren esittää, että elävä traditio muodostuu jatkuvasta argumentoivasta kiistelystä”. Erona kaoottisille keskusteluille on se, että perinne antaa kiistelyle yhteisen pohjan. Eduskuntakeskustelu valtion budjetista oli malliesimerkki juuri tästä.

Suomessa luterilaisuus ei ole vain kirkollinen vaan myös kulttuurinen asia. Kyse on suunnilleen siitä, miten kirjoituksessaan *Miksi en ole kristitty* filosofi **Bertrand Russell** myöntää, että maantieteellisessä mielessä hän on kristitty. Suomessa ateisti on luterilainen ateisti.

MacIntyre teki sen oleellisen havainnon, että eettinen keskustelu jää käsittämättömäksi, mikäli se irrotetaan sen omasta vakaumuksellisesta juurestaan. Siksi J-sanojen siivoaminen julkisen vallan toiminnasta on kummallista peittelyä.

Ketään ei voi eikä saa painostaa uskonnonharjoitukseen, mutta uskontoallergias-ta on aika päästä eroon. Kaikki päätökset perustuvat johonkin arvoihin eikä neutraalia ratkaisua ole olemassa. ”Suomalaisen yhteiskunnan tulisi tunnustaa olevansa arvoiltaan sitä, mitä se on: luterilainen.”

Niko Huttunen

Kirjoittaja on teologian tohtori ja Uuden testamentin eksegetiikan eli selitysoopin dosentti, joka toimii tutkijana Helsingin yliopistossa.

Professori Antti Raunio Riihimäellä: Luther piti erillään maallisuuden ja hengellisyyden

Uskontoa ja politiikkaa ei pidä sekoittaa keskenään Lutherin näkemyksen mukaan.

Luterilaisessa teologiassa Jumalan lahjoittava rakkaus sulkee piiriinsä koko todellisuuden, myös yhteiskunnan ja politiikan. Luterilaisuudessa tätä aluetta on kutsuttu maalliseksi regimentiksi eli hallinta-alueeksi. Sen rinnalla on toinen hallinta-alue eli hengellinen regimentti. Luterilainen ajatus kahdesta hallinta-alueesta esitetään usein siinä muodossa, että uskontoa ja politiikkaa ei saa sekoittaa toisiinsa, professori Antti Raunio sanoi Riihimäellä Luther-luennossaan.

–Lutherin ajatus oli, että Jumala toimii ja käyttää valtaansa maailmassa kahdella tavalla, maallisella ja hengellisellä, joiden hallinnan keinoja ei pidä sekoittaa. Poliittista yhteisöä ei voi hallita evankeliumin vapaudella eivätkä uskon elämään sovi maallisen vallan käyttämät pakottavat keinot.

Antti Raunio katsoi, että kummallakin hallinta-alueella on kuitenkin paljon yhteistä. Jumalan maallisen regimentin toimintaa on juuri se, mitä tapahtuu, kun hän lahjoittaa itsenä isänä eli ylläpitää ja turvaa elämää.

–Suojelemiseen ja turvaamiseen, rauhan ja oikeudenmukaisuuden ylläpitämiseen tarvitaan tietynlaisia ulkoisia välineitä, lakeja ja rangaistuksia, tarvitaan oikeuslaitos ja poliisi, sairaaloita lääkäreineen ja hoita-

jineen, koulut ja opettajat ja sotilaita, jotka puolustavat maata hyökkääjiltä.

Luennoitsijan mukaan Lutherin käsitys tä maallisesta regimentistä ja poliittisesta yhteisöstä on vaikea ymmärtää ilman näkemystä Jumalan lahjoittavasta rakkaudesta. Rakkauden päämääränä on, että jokainen saa sen, mitä tarvitsee kohtuullista elämää elääkseen.

–On perin luterilaista ajatella, että yhteisön tulisi taata kaikille jäsenilleen vähintään elämän perusedellytykset. Tämä ei tarkoita vain ruokaa ja kattoa pään päälle, vaan myös turvallisia oloja, mahdollisuuksia saada koulutusta yhteisön eri tehtäviin sekä hoitoa sairauden sattuessa. Lutherin yhteiskunnalliset ajatukset muistuttava monelta osalta sitä, mitä 1900-luvulla on alettu kutsua pohjoismaiseksi hyvinvointiyhteiskunnaksi.

–Monet ovat sitä mieltä, että luterilaisuudella ja kaikissa pohjoismaissa samantapaiseksi muodostuneella yhteiskuntamallilla on jokin yhteys. Jos näin on – kuten itsekin olen taipuvainen ajattelemaan – uskonto tai teologia ja politiikka eivät ole toisistaan täysin irrallisia alueita, Raunio totesi.

–Voi olla niinkin, että pohjoismainen yhteiskuntamalli tarvitsee tuekseen luteri-

laisen uskon ja etiikan. Tämä ei tietenkään tarkoita, että luterilainen uskonvakaumus olisi yksilötasolla hyvinvointiyhteiskunnan kannattamisen välttämätön ehto. Pikemminkin tietynlainen kansalaisten sosiaalisia oikeuksia painottava eetos ja arvomaailma ovat tarpeen, hän korosti.

–Pelkkään ihmisyyteen perustuvia sosiaalisia oikeuksia toimeentuloon, koulutukseen ja terveydenhoitoon voi olla kuitenkin vaikea kannattaa, jos usko Jumalan lahjoittavaan ja armolliseen rakkauteen ihmisiä ja luotuja kohtaan kokonaan katoaa. Ilman tällaista uskoa ihminen on kuin onkin taipuvainen tekemään kanssaihminen arvon ja oikeuksien jollakin tavoin riippuvaisiksi joistakin heidän ominaisuuksistaan ja teoistaan tai panoksestaan yhteiskunnan hyväksi.

Professori Antti Raunio pohti Riihimäen kirkkopuiston seurakuntakodissa pitämässään luennossa myös luterilaisuuden monia erilaisia versioita. Suomessa luterilaisuudelle on antanut leimansa yhtäältä ”virallinen” kirkko ja toisaalta herätysliikkeet, jotka ovat toimineet kirkon sisällä, mutta suhtautuneet samalla kriittisesti moniin kirkon piirteisiin ja ratkaisuihin.

Kari-Veli Lehtonen, teksti ja kuva

Psykologi Sirkkaliisa Heimosen mukaan pitkästä elämäkokemuksesta voi ammentaa monenlaisia aarteita omaan arkeensa.

Huomaa hyvä arjessasi

Ihminen voi omilla valinnoillaan vaikuttaa siihen, miten tyytyväinen on elämäänsä eläkkeellä ollessaan. Parhaimmillaan vaikutukset näkyvät niin omassa kuin toisten ihmisten arjessa.

"Kannattaa opetella olemaan kiitollinen siitä, mitä on, eikä kaivata sitä, mikä on menetetty."

Tämä elämänviisaus on jäänyt mieleen psykologian tohtori **Sirkkaliisa Heimoselle**.

Hän oli puhumassa hyvän elämän avaimista, kun kuuli kyseisen kristallisoituneen mietelmän yhdeltä iäkkäältä kuulijaltaan, joka oli oivaltanut kokemuksensa kautta olennaisen.

Kaikki lähtee liikkeelle itsetuntemuk-

KUKA?

Sirkkaliisa Heimonen

Sairaanhoitaja, psykologi,
ratkaisukeskeinen valmentaja.

Toimialapäällikkö Ikäihmisten
kohtaaminen, osallisuus ja mielen
hyvinvointi -toimialalla Ikäinstituutissa.

Lempisana tällä hetkellä valo. Sanassa on
kesän kaikua ja elämänmyönteisyyttä.

sesta ja omasta asennoitumisesta. Ei ole yhdentekevää, millaisia asioita mielessämme käsittelemme. Jos kiinnitämme elämässämme huomiota myönteisiin asioihin, niiden merkitys kasvaa. Sama tapahtuu myös päinvastoin: epäkohtiin tuijottamalla saamme niiden sävyttämän arjen.

–Olemme eri tavoin oman vanhuutemme rakentajia. Jokainen on voimavarojensa mukaan vastuussa siitä, miten rakentaa omaa elämäänsä ja pitää huolta hyvinvoinnistaan, toteaa Heimonen.

Yksi tapa nostaa esiin oman elämänsä hyvää on miettiä, mistä kaikesta voi elämässään olla kiitollinen tänään.

–Ikääntymistä voisi vihdoin katsoa muustakin kuin luopumisen ja menettämisen näkökulmasta. Ikä merkitsee yhtä laila kokemusten kertymistä, rikastumista ja moninaisuutta. Moni ikäihminen elää hyvää vanhuutta, pohtii Heimonen.

PIENI ON KAUNISTA

Eläkkeellä ollessa saa parhaimmillaan muovata arjen rytmin itselleen sopivaksi. Saa juoda aamukahvinsa rauhassa ja syventyä kiireettä päivän uutisiin.

Pienillä elämän iloilla on suuri merkitys. Yhdelle elämässä iloa antaa saunassa käyminen, toiselle tanssi, kuorolaulu, runous tai puutarhanhoito.

–Hyvään ikääntymiseen ei ole kaavaa, ei myöskään ilon aiheisiin, Heimonen sanoo.

Yksi rajapyykki on monesti eläkkeelle jääminen. Ansiotyöstä vapaa arki saa monen pohtimaan, miten haluaa loppuelämänsä elää ja millaisia asioita tehdä.

Myönteinen ja hyväksyvä asennoituminen, mielenkiinnon säilyttäminen ja oppimisen halu sekä odottava suhtautuminen tulevaan kannattelevat. Niitä kannattaa tietoisesti vaalia.

Paljon tutkimusnäyttöä on myös siitä, että arkinen auttaminen tuo hyvää miel-

tä. Pienet arkiset teot palkitsevat tekijänsä: naapurin kukkien kasteleminen, lastenlasten hoitaminen tai ystävän puolesta kaupassa käyminen.

NEGATIIVISUUDESSA TARTTUMISVAARA

Aina elämä ei suju toiveiden mukaan. Jokaiselle tulee eteen vastoinkäymisiä, niin pieniä kuin suuriakin. Joskus löydämme itsestämme sketsihahmo Aina Inkeri Ankeisen. Tai sitten tunnemme ihmisen, jonka värikarttaan mahtuu vain harmaan tai mustan sävyjä.

–Myönteisyyttä voi kuitenkin oppia elämässään. Koskaan ei ole liian myöhäistä aloittaa, toteaa Heimonen.

Ensimmäisenä askeleena on pohtia, mistä iloitsee, minkä tekeminen tuo hyvän mielen. Millä mielellä herää? Millaisia sanoja käyttää omassa sisäisessä puheessaan?

Heimonen korostaa, että itseään ja toisia kannattaa kohdella myötätuntoisesti. Arkisella ystävällisyydellä pääsee pitkälle. Myönteisillä sanoilla on uskomaton voima ihmisen käytökseen.

Tunteet tarttuvat. On hyvä tiedostaa, minkälaista tunneilmapiiiriä levitämme ympärillemme.

Meille jokaiselle on selvää, että flunssaisena ei saa aivastaa toisia päin ja että tautien ehkäisemiseksi on huolehdittava käsihygieniasta. Mielen kannalta tällaisia pahoja viruksia ovat negatiiviset sanat: tölvimiset, loukkaukset ja ivaamiset. Ne tarttuvat toisiin ja niistä jää pitkäksi aikaa paha mieli niin loukkaajalle kuin loukatullekin. Terveysten ja hyvinvoinnin kannalta onkin yhtä tärkeää huolehtia vastustuskyvystä niin henkisiin kuin fyysisiin viruksiin vastaan.

OMAN ELÄMÄN AARTEET

Vuodet tekevätkin ihmisestä rikkaan, ja pitkästä elämäkokemuksesta voi ammentaa aarteita. Niiden avulla voi sanoittaa, mitä on oppinut toisista ihmisistä, kohtaamisista, onnistumisista ja epäonnistumisista.

Selviäminen kannustaa ja mahdollistaa hyvän näkemisen omassa itsessään: tästäkin on selvitty! Olisi oikeastaan syytä onnitella itseään.

–Jokaisella eläkeläisellä on tiedossaan monia vahvistavia tarinoita. Ne kertovat elämäkokemuksen rikkaudesta ja voimasta sekä siitä, kuinka elämän haasteista voi selviytyä. Vanhemmilla sukupolvilla on

selviytymistaidoissa paljon annettavaa nuorille, sanoo Heimonen.

MIELI ON IÄTÖN

Julkisessa keskustelussa ja päätöksenteossa tiedetään, mikä on hyväksi lapsille, mikä keski-ikäisille tai vanhoille. Tällainen loke-rointi vaivaa Sirkkaliisa Heimosta. Kun tarkkaan määritellään, mitä eri-ikäiset tarvitsevat, jää yksilöllisyys ja yhteisöllisyyden kokemus ohueksi.

–Vuosien mittaan saatu elämäkokemus on aikamoinen aarre. On harmi, jos vaikka 80-vuotiaan elämästä oppimat oivallukset eivät tavoita nuorempia, toteaa Heimonen.

Heimonen toivoo myös, että ikääntymisestä puhuttaisiin monipuolisesti. Keskusteltaisiin asioista, jotka vaativat muutosta ja kehittämistä, mutta myös niistä hyvistä kokemuksista, jotka voimaannuttavat. Yhteiskunnalle on eduksi saada kaikkien ihmisten kokemus käyttöön.

Ja perimmäisenä on tietoa siitä, että moni asia pikemminkin yhdistää kuin erottaa ikäpolvia toisistaan. Esimerkiksi luovuus, leikkimielisyys ja huumori eivät kysy ikää. Itselle nauraminen ja hulluttelemine sujuvat kenties varttuneemmalla jopa paremmin kuin nuorelta.

–Ihmisen mieli on iätön. Vaikka vuosia olisi kertynyt jo paljon, moni tuntee itsensä mieleltään edelleen rippikoulutytöksi tai -pojaksi, naurahtaa Heimonen.

Kirsti Lehtinen, teksti ja kuva

MIELIPAKKA-KORTIT

Mielipakka tarjoaa erilaisia näkökulmia mielen voimavaroihin, vahvuuksiin ja taitoihin sekä kannustaa pitämään huolta mielen hyvinvoinnista.

Mielipakassa on 52 korttia, jotka johdattelevat pohtimaan ja kokeilemaan mielen hyvinvoinnin taitoja. Kortit on kuvitettu luontovalokuvien.

Mielipakan kortteihin voi tutustua netissä: http://www.ikainstituutti.fi/content/uploads/2017/01/Mielipakka_tekstit_www.pdf

Mielipakan voi myös tilata Ikäinstituutista: hinta 20 euroa + toimituskulut

Tulevaisuuden kuusi

”Joka on istuttanut puun, ei ole elänyt turhaan”

(kiinalainen sananlasku)

Suomen itsenäistyessä vuonna 1917 kylvettiin Itsenäisyyden kuusi, joka myöhemmin istutettiin Helsingin Kaivopuistoon.

Suomen juhliessa 50-vuotista itsenäisyyttään 1967 istutettiin yli 30 000 Itsenäisyyden kuusen siemenistä kasvatettua Kotikuusta eri puolille maatamme. Suomen vietäessä juhlavuotta 2017 on kerätty talteen yli 200 tarinaa ja kuvaa Kotikuusista.

Perinnettä jatketaan istuttamalla tänä vuonna itsenäisyyden juhlakuusia. Tulevaisuuden kuusi -kampanja on osa Suomi 100 -ohjelmaa ja sen suojelijana on tasavallan presidentti Sauli Niinistö. Kampanja tarjoaa tilaisuuden kunnioittaa itsenäisyytemme historiaa ja tukea samalla kestävä kehitystä. Kampanjan tuotto ohjataan Suomen kulttuurirahaston alaisuuteen perustettavaan rahastoon, joka rahoittaa lasten ja nuorten ympäristökasvatusta.

Suomi
Finland
100

Raahen Seudun Senioriopettajat kuusikampanjassa

Raahen Seudun Senioriopettajat ry päätti yhdistyksenä olla mukana Tulevaisuuden kuusi -kampanjassa kansallisena istutuspäivänä 12.5.2017, joka on J.V. Snellmanin ja suomalaisuuden päivä.

Raahelaisten juhlakuusen kasvupaikaksi valittiin entisen Raahen seminaarin piha-alue. Kuusi kertoo alueen

opettajankoulutuksesta ja innostamaan uuden oppimisesta tulevaisuudessakin. Raahen seminaari toimi paikalla vuosina 1898–1971.

Tänä vuonna kevät oli myöhässä ja Tulevaisuuden kuusien taimien saaminen istutuspäiväksi aiheutti jännitystä.

Yhdistyksen senioriopettajia kokoontui suunnitellusti piha-alueelle. Puheenjohtaja **Seppo Jussila** ja sihteeri **Heli Kangas** istuttivat kuusentaimen, jonka jälkeen jäsenistö kokoontui entisen seminaarin päärakennuksen portaille kajauttamaan yhteislaulun ”Laulu Suomessa” (Arvon mekin ansaitsemme).

SEMINAARIN PUUTARHA-ARBORETUM

Raahen kaupungin Hanketoiminta ja kehittäminen -yksikössä on meneillään semi-

naarin piha-alueen ennallistaminen entisajan loistoon. Raahen seminaarin puisto ja puutarha perustettiin 1800–1900 -lukujen taitteessa. Puiston hoitaminen ja kehittämisen olivat yksi seminaariopintojen kohde.

Arboretum-työryhmä on aloittanut tutkimustyön selvittääkseen niitä kasveja ja puita, joita pihapiirissä on ollut. Alueella on yhä muutamia näillä leveysasteilla harvinaisia lajeja.

Ensimmäiseksi toteutetaan piha-alueen

portti ja sen läheisyyteen pieni puistoalue omenapuineen. Seminaarin puutarha-arboretumiin istutettiin alkajaisiksi kaksi Tulevaisuuden kuusta kertomaan ja muistutamaan alueella toimineista oppilaitoksista ja niiden merkityksestä: Raahen seminaari toimi paikalla vuosina 1898–1971 ja Raahen tietokonealan oppilaitos 1972–2014. Juhlat innostakoot uuden oppimista tulevaisuudessakin!

Timo Pieksä, teksti ja kuvat

Seminaarin portaille kajautettiin ”Arvon mekin ansaitsemme”.

Kuusi 100 vuotta -ryhmämme juhlistamassa kuusen istuttamista Olavi Pihan puistossa Seinäjoen keskustassa.

Unto Tapio kuva

Seinäjoen Senioriopettajat istutti nimikkokuusen

Reipas joukko Seinäjoen yhdistyksen jäseniä oli kokoontunut istuttamaan yhdistyksen nimikkokuusta 31.5. ex. kaupunginjohtaja Olavi Pihan nimeä kantavaan puistoon.

Tilaisuudessa yhdistyksen puheenjohtaja **Raili Yli-Torkko** ja hallituksen jäsen **Jorma Lahdensuo** ”kapaloivat pienokaisen maaemoon”.

Kulttuurivaikuttaja **Ilmari Ylä-Aurtio** kertoi kuulijoille suomalaisille niin tärkeästä kuusesta:

Kuusi on Suomen toiseksi yleisin puulaji. Kuusi seisoo jyrkänä paikallaan. Se synnyttää ajatuksia joskus jopa satojen vuosien takaa. Kuusi ei taivu ajan muoti-ilmiöiden mukana. Päinvastoin se viestii siitä, miten voi seistä paikallaan, vaikka muutosten tuulet myllertävät. Tosin myrsky

voi kuusenkin taittaa ja kaataa. Sillä tavalla kuusikin voi taipua, kun luonnonvoimat niin tahtovat. Ehkä se on merkki kaiken rajallisuudesta.

Opettajalle kuusi voi antaa monia tapoja kertoa oppilaille omien juurien merkityksestä ja niiden tunnistamisesta. Vaikka maailma on kansainvälinen, voi kuitenkin palata juurilleen, omalle synnyinseudulle, jossa tutut kuuset ikään tervehtivät. Mukava kun tulit taas käymään.

Kuusi voi viestiä myös muista elämän arvoista: uskollisuudesta omalle kotiseudulle, omalle pihapiirille. Se opettaa seiso-

maan ryhdikkäästi, vaikka elämä koettelisi-kin. Turhasta ei kannata taipua, vaan katsoa eteenpäin.

Sitä kuusta kuuleminen, jonka juurella asunto. Luonnon kirjaa on hyvä lukea; tunnistaa kuusesta vuosikymmenten merkit. Ja samalla muistaa se, että vaikka pihakuusi jatkaa eloaan, on kuusi tärkeä elannon antaja, hyvinvoinnin rakentaja. Teollisuuden tärkeä raaka-ain. Kasvakoon meidän kuusemme ryhdikkäästi vielä kymmeniä vuosi omalla paikallaan. Tulkoon siitä tärkeä kohtaamispaikka. Sille voimme kertoa omista iloistamme ja murheistamme.

Joensuun kampukselle tulevaisuuden kuuset

Joensuun seudun senioriopettajat ja vuonna 1970 silloisesta Itä-Suomen seminaarista valmistuneet opettajat kokoontuivat 15.6. istuttamaan Suomi 100

-projektiin liittyvät tulevaisuuden kuuset. Kuuset istutettiin Itä-Suomen yliopiston Joensuun kampuksen alueelle, koska haluttiin korostaa paikkakunnan merkitystä opettajankoulutuksen ja opetus- ja kasvatustyön kehittäjänä.

Samalla alueella kasvavat yhä seminaarilaisten vuoden 1967 lokakuussa istuttamat Suomen 50-vuotisjuhlavuoden kotikuuset.

Tilaisuuden alussa Tulevaisuuden Kuusi –hankkeen projektipäällikkö, ENO-verkkokoulu ry:n **Mika Vanhanen** kertoi, että hankkeen tavoitteena on istuttaa ainakin 30 000 kuusta.

Kuusi on aina ollut suomalaisten juhlapuu, julkisten paikkojen komistus ja turvan tuoja. Kuusen istuttamisen viestinä on optimistinen usko hyvään tulevaisuuteen, joka syntyy yhdessä tehden kuten kuusien istutus.

**Taimi Neuvonen ja Irma Riekkinen, teksti
Voitto Nuutinen, kuvat**

Joensuun seudun senioriopettajien edustajat Taimi Neuvonen ja Seppo Knuutinen kuusenistutuspuuhissa.

Tulevaisuuden Kuusen muistolaatta.

Kaikki liikkumaan!

Ikääntymisen myötä monilla jokapäiväisten askareiden tekeminen vaikeutuu. Tämä on väistämätön fakta, mutta liikunnan avulla voi jokainen hidastaa ikääntymisen tuomia muutoksia.

Jo vähäinen päivittäinen liikunta auttaa jaksamaan arjessa. On tärkeää, että löytää itselle miellyttävän ja sopivan liikkumismuodon.

Kaikille meistä ei kaikki liikunta tai urheilu sovi, mutta hyvä tapa on esimerkiksi ystäväpiirissä keskustella mukavista liikuntamuodoista ja sitä kautta lähteä yhdessä toteuttamaan niitä. Jokainen voi vuorollaan esitellä oman suosikkiliikuntamuodon ja näin saadaan koko kaveriporukka yhdessä liikkeelle.

Mikäli edellisistä liikuntakerroista on päässyt jo aikaa vierähtämään, on tärkeää aloittaa harrastus uudestaan rauhallisesti. Alku voi tuntua hankalalta, mutta positiiviset tulokset on koettavissa jo parin viikon monipuolisen harjoittelun jälkeen.

Liikunta ei toki estä vanhenemista, mutta sen on todettu huomattavasti helpottavan jokaisen arjessa tarvitsemia toimin-
toja!

Jani Kangasniemi
Koululiikuntaliitto
Liikuntakoordinaattori

Kuva: Matton

Hiffaatsä oikeesti?

Se on nyt meidän alakoulussamme toista vuotta. Emme me kaikki ole sen viittäsat-
taa sivua jaksaneet sana sanalta lukea, mutta olemme kahlanneet läpi. Nyt olemme sitten opetuksen ohjaajia, jotka mahdollistavat lapsen itseohjautumisen – minne? Joka tapauksessa meillä on työpa-
joja, ilmiöopetusta, löhötuoleja, sohvia ja tietysti älypuhelimia ja tabletteja. Millä konstilla saisi opettaa rauhassa? Milloin ja miten löytyisi ilmiö, jota ennen nimitettiin työrauhaksi?

Näitä tunnelmia on monen opettajan mielessä tänä syksynä, kun uuden opsin toinen kierros on alkanut. Ne ovat pääl-
limmäisinä työssä, kotimatalla, ruokakau-
passa, kotona. Uniinkin ne tulevat. Uusi opetussuunnitelma on todellakin täällä. Monelle sen tuoma hämmennys on suu-
ri. On kuitenkin hyvä muistaa, että tuossa viidessäsadassa sivussa on paljon vanhaa ja tuttua. Jopa vanhaa uusilla nimillä. Ei esi-
merkiksi ilmiöopetus mitään uutta ole! Entinen eheytetty opetus hyppää silmille uudella nimellä. Paljon hyvääkin toki uusi
protokolla sisältää. Nautitaan siitä.

Kokonaisuudessa on kuitenkin pakko hämmästellä sitä, että kovin monet, arvostetut tutkimukset, jotka kertovat aukotomasti opettajan taitojen ja persoonan olevan paras oppimisen tae, ovat jääneet lähes kokonaan huomiotta. Tutkimukset, joita juuri oma tieteenala on tuottanut. Hyviä puolia uudessa ohjeistuksessa on kuitenkin niin paljon, ettei kannata pukeutua säkkiin. Hiukan mietityttäviä ovat silti länsinaapurin kouluihmisten varoitukset: juuri tuosta me yritämme kaikin keinoin päästä pois, älkää te nyt menkö siihen! No, ehkä Ruotsissakaan ei ole luettu kaikkia viittäsat-
taa sivua.

Opettajien hämmennys on ymmärrettävää muutenkin. Kotien paineet purkautuvat monin tavoin koulussa, opettajien arvostus on sitä ja tätä, koulua on helppo syyllistää, sillä ei ole paljon aseita puolustautua. Liian harvasta kodista löytyy näinä aikoina turvallinen aikuinen. Juuri sellaista lapsi kaipaa. Tietysti

myös turvallista opettajaa. Kaikesta me-
neillään olevasta pöhinästä huolimatta on hyvä muistaa, että turvallisuus ei ole yhtä kuin kaveruus. Opettajan on uudesta ope-
tussuunnitelmasta huolimattakin oltava se, joka tekee päätökset.

Entä sitten se puhki puhuttu digitalisaa-
tio? Millainen opettajan pitää olla, että hän hallitsee normaalikokoisen luokan älylaitteiden käytön opetuksessa niin, että siitä ei tule katastrofi? Riittääkö se, että opettajalla itsellään laitteet ovat hallinnassa? Miten hänkään pystyy valvomaan niiden käyttöä opetuksen tai ”opetuksen” aikana?

Koulun pitäisi olla sivistys- ja oppimis-
laitos. Voidaan kai hyvällä syyllä kysyä sa-
vatko oppilaat riittävästi sivistystä vai jää-
kö lapsi/nuori tasolle ”En mä tartte tällast koskaa, miks mä tät koittasin oppii? Oi-
keesti mä tubetan ja mä opin pelaamal niin paljo vaik hissaa et kyl se riittää. Hiffaat-
sä?” Niinpä, kysykääpä vaikka amerikkalai-
silta missä ja mikä on Suomi! Applen he
kyllä tietävät!

Juhani Vahtokari
juhani.vahtokari@kolumbus.fi

Kirjoittaja on rehtori emeritus ja hän on toiminut koulumaailmassa monissa tehtävissä.

Kylmäsavulohi-salaatti

n. 200 g kylmäsavulohta
1 rasia raejuustoa
1 sipuli
2 dl Creme fraichea
tilliä mielen mukaan
riipaus mustapippuria

Pilko kylmäsavulohi, sipuli ja tilli. Sekoita ne kulhossa ja lisää raejuusto ja creme fraiche. Salaatti on valmis.

Kuva: Matton

Savunmakua ja mustikkapiirakkaa
Syksyn ensimmäisessä lehdessä teen laatikkoruoan, kiusauksen, jossa raaka-aineina ovat peruna, jauheliha, sienet ja savujuusto. Kesän ruokalehdissä ja tv-ohjelmissa lähes kaikkiin ruokiin piti saada savun makua, jos ei muuten, niin mausteena pullosta. Tätä laatikkoruokaa tein ja hyvin kelpasi.

Toisena ruokana on kylmäsavulohi salaattina tai lisäkkeenä. Se maistuu yhtä hyvin uusien perunoiden kanssa kuin ruisleivän päällä.

Tämän epätavallisen kesän johdosta myös mustikkasato on vaihteleva. Minä onnistuin kuitenkin löytämään mustikoita ihan mukavasti Etelä-Savosta ja kyllähän kesään kuuluu mustikkapiirakka, helppo ja nopeatekoinen.

Riitta Ristola

Kuva: Matton

Jauheliha-sieni-savujuustokiusaus

n. 200 g kantarelleja, suppilovahveroita tai herkkusieniä
2 rkl öljyä
n. 1,5 tl suolaa
1 tl mustapippuria
400 g tai enemmän joko naudan- tai sika-nauta jauhelihaa
1 kg peruna-sipuli suikaleita (pakaste)
200 g leppäsavujuustoa raastettuna
2 tlk (ä 2 dl) ruokakermaa

Puhdista ja hienonna sienet. Kuori ja hienonna sipuli. Kuullota sieniä paistinpannussa tilkassa rasvaa ja siirrä lautaselle. Ruskista sen jälkeen jauheliha omassa rasvassaan. Lisää sipuli joukkoon. Lisää pannulle myös kuullotetut sienet. Mausta suolalla ja pippurilla (jätä suolasta osa perunoille). Kaada puolet perunasuikaleista voideltuun laakeaan (noin 3 litran) uunivuokaan. Mausta suolalla. Levitä päälle jauhelihaseos ja puolet juustoraasteesta. Kaada vuokaan loput perunat, mausta suolalla ja kaada päälle ruokakermat. Ripottele loput juustoraasteet pinnalle. Kypsennä 200 asteisen uunin alatasolla noin 50 minuuttia. Tarjoa salaatin kanssa, myös etikapunajuuret sopivat hyvin.

Mustikkapiirakka

Pohja

100 g voita
2,5 dl vehnä jauhoja
0,75 dl kauraleseitä
0,5 dl sokeria
1 tl leivinjauhetta
1 kananmuna

Täyte

8 dl mustikoita
1 rs (180 g) maustamatonta tuorejuustoa
1 kananmuna
0,75 dl sokeria
2 rkl sitruunanmehua
1 tl vaniljasokeria

Sulata rasva ja anna sen hieman jäähtyä. Sekoita kulhossa kuivat aineet. Lisää jauhoseoksen joukkoon muna ja rasva puuhaarukalla sekoittaen. Painele taikina voidellun piirakkavuokaan pohjalle ja reunoille. Sekoita mustikat, tuorejuusto, muna, sokeri, sitruunanmehu ja vaniljasokeri. Kaada seos vuokaan. Paista 200 asteessa noin puoli tuntia.

Ystävyys ja ilo sitovat yhteen

Vuosiluvut ovat vain numeroita ja vuodet pelkkiä tuokioita. Tämä tuli todistetuksi, kun Helsingin Opettajakorkeakoulusta 45 vuotta sitten valmistuneet pedagogit järjestivät juhlatapaamisen Mikkeliissä. Ihmiset olivat entisellään eikä huumorinkaan taso ollut noussut.

Mikkelin-tapaaminen lähti rehtori **Eeva-Riitta Hahtolan** ideasta. Hän oli myös suunnitellut Mannerheim-henkisen ohjelman salonkivaunuinen, viestikeskukseen ja Päämajamuseoineen, koska 30 opettajaa koontui yhteen nimenomaan kesäkuun neljäntenä. Illanvietto ilakoitiin satamassa Toivo-aluksella.

Vuosina 1969–72 opiskelleiden nuorten joukosta isä-hahmoksi kohosi helsinkiläinen **Olli Manninen**. Hänen mielestään vanhojen opiskelukavereiden tapaaminen korostaa ystävyys syvyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Näissä tilaisuuksissa aika häviää. Tuntuu kuin kaikki olisi tapahtunut eilen, kun muistelemme hauskoja sattumuk-
siamme. Viisi vuotta sitten sovimme tapaavamme kerran
vuodessa aina 4.6. Tiedämme silloin elävämme iloisia het-
kiä, kuten täällä Mikkelissäkin tapahtui. Kyllä saimme jäl-
leen nauraa! Manninen kertoo.

Martti Mäkinen

Helsingin Opettajakorkeakoulussa vuosina 1969–72 opiskelleet ikinuo-
ret tapasivat päämajakaupungissa kesäkuun neljäntenä.

Koulua 40-luvun tyyliin

Hämeenlinnan Seudun Senioriopettajat ry teki retken Janakkalan Tervakoskella sijaitsevaan Lindblomin sisarusten ylläpitämään entiseen Napialan vanhaan kansakouluun, nykyiseen koulumuseoon (www.napialan-wanhakoulu.info).

Opettaja **Eila Lång** piti meille oppitun-
nin koivusta. Tyttöillä piti olla mukana esilii-

nat ja kaikilla kankaiset nenäliinat. Tunnin alussa tarkastettiin myös, että kaikilla oli puhtaat kädet. Harjoittelimme myös viittaamista, vastaamaan nousemista ja hiljaa olemista.

Oppitunnin jälkeen nautimme koululou-
naan: ohravelliä, näkkileipää ja maitoa/vettä.

Omat eväät sallittiin. Lopuksi saimme vapaasti tutustua museoon, missä on paljon vanhoja koulutarvikkeita, oppikirjoja, oppilaiden tuotoksia, opetusvälineitä sekä pahoja opetustauluja.

Arja Keltomäki, teksti ja kuva

Ristikon oikein ratkaiseet

Seniopioppettajan tämän kesän Kaunissaari-nimiseen risti-koon tuli ennätysmäärä oikei-ta vastauksia. 210 henkilöä löysi avainsanan PRIKULLEEN. Onnetar nosti vastausten joukosta kolme korttia.

Ne oli lähettänyt
Hannu Mäki, Kangasala
Riitta Parviainen, Kuopio
Eero Valento, Tampere.
Pikku palkinnot on postitettu
voittaneille. Kiitokset kaikille
ristikkokisaan osallistuneille
ja siinä oikean vastauksen
löytäneille.

Oikea ratkaisu on seuraava:

											I	M	P	A	L	A	T
											S	A	A	L	I		Ä
											L	I	I	T	E	L	Y
											A	N	T	A	R	E	S
											N			P	I	H	I
			▼						T	Y	R	Ä		D			
	M	A	A	S	I	K	A		L	I	M	A	I	N	E	N	
	A	M	I	A		A	R	M	O		P	I	N	O	T	A	
	H	A	K	K	U	U	T		V	Ä	Ä	T		E		P	
	O	L	A	S		L	E	S	E		R	A	A	T	A	A	
		I	▼	E	T	I	K	E	T	T	I		A		S		
	F	A	K	T	A	T		I		A		O	S	A	K	A	
	E		I		K	A	I	N	U	U		N	I	V	E	L	
	T	A	V	I	A		L	E	H	T	I	K	A	A	L	I	
	A	M	I	I	N	I	T		K	I	L	I		N		T	
		O	K	S	A	S	A	H	A		V	A	S	T	U	U	
	A	R	K	I		M		I	T	S	E		P	O	I	S	
	R		O		T	I	E	T		I	S	K	U		M		
	A	P	I	L	A		S	U	V	I		A	T	L	A	S	
	F	A	S	I	S	T	I		A	N	S	A	N	A	R	U	
	A	S	T	M	A		I	H	A	N		T	I	K	I	T	
	T	I	A	I	N	E	N		L	E	P	O	K	O	T	I	

50-vuotisjuhlakokous

Keväällä 1967 Raahen seminaarista valmistui 58 kansakoulunopettajaa. Heistä 33 kokoontui kuudenteen luokkakokoukseensa, joka oli samalla 50-vuotisjuhlatapaaminen Raahen seminaarilla 7.6.

Joukko vielä vetreitä ”kansankynttilöitä” kokoontui Raahen seminaarin portaille tapaamaan luokkatovereitaan 50 vuoden takaisten muisteloiden siivittämänä. Haikein mielin muisteltiin kymmentä poisnukkunutta luokkatoveria.

Iloisessa kohtaamisessa kuului joitain” kuka sinä olitkaan”-kysymyksiä. Nimen kuultuaan kysyjä totesi: ”Nythän minä muistankin sinut.” Pienen yhdessäolon jälkeen muistikatkot muuttuivat hauskaksi yhdessä oloksi. Iloisessa tapaamisessa kuvaaja sai lopulta ryhmän ikuistetuksi. Opettajankoulutus seminaarilla loppui jo 1971 seminaarin muuttuessa sivistyskeskukseksi. Nyt laitos on Raahen kaupungin hanketoiminnan- ja kehittämisen yksikkö, jonka johtaja **Hannele Meskus** esitteli laitosta. Kuulijat tekivät monia kysymyksiä entisen opinahjonsa nykytoiminnasta.

Piha-alue halutaan kehittää seminaarin alkuaikojen loistoon. Vuoden alussa perustettu Arboretum-työryhmä työstää piha-alueesta raahelaisten olohuoneen ja matkailuvaltin. Luokkakokousta juhliivat opettajat saivat istuttaa puistoon omenapuun. Nimellä varustetun omenapuun kehitystä seuraamme kiinnostuneina.

Vapaamuotoisen kaupunkiin tutustumisen jälkeen kokoonnuttiin Raahen Hoviin muistelemaan vanhoja hyviä seminaarivuolia.

Myönteisten kokemusten myötä seuraava tapaaminen sovittiin Seinäjoelle kahden vuoden kuluttua.

Aimo Maijala, teksti ja kuva
1967 valmistunut kansakoulunopettaja

Kevättapaaminen Kaukametsän Koutasalissa

Avajaistilaisuuden yleisöä.

Kuutisenkymmentä senioriopettajaa eri puolilta Kainuuta ja Koillismaata tapasi Kajaanissa. Tilaisuus oli osa Suomi 100-juhlavuoden tapahtumia.

Tilaisuuden avasi Kajaanin Seudun Senioriopettajien puheenjohtaja **Matti Pitkänen**. Hän toi läsnäolijoille myös valtakunnallisen Opetusalan Seniorijärjestön terveiset. Pitkänen korosti puheessaan sen kasvatustyön merkitystä, jota tapaamiseen tulleet seniorit ovat työssäoloaikanaan tehneet itsenäisen Suomen hyväksi.

Tilaisuuteen toivat tervehdyksen myös Kajaanin sivistysjohtaja **Mikko Saari** ja Kajaanin koulutusliikelaitoksen johtaja **Anssi Tuominen**. Mikko Saari kuvasi, millaisia muutoksia uusi opetussuunnitelma ja ympäröivän yhteiskunnan nopea muuttuminen aiheuttavat peruskoulun toimintaan. Anssi Tuominen kertoi keskiasteen opetuksen haasteista, kun resursseja on jo vuosia kiristetty niin, että opiskelijoiden itsenäisen työn ja työpaikoilla tapahtuvan oppimisen osuus on koko ajan kasvanut.

Molemmat puhujat korostivat sitä, että edelleen tärkeitä ovat edelleen hyvät käytöstavat, vastuunotto omasta oppimisesta sekä halu oppia ja kehittyä osana kouluyhteisöä.

Eeva-Maria Nivalaisen kanteleryhmän hienojen esitysten jälkeen professori **Reijo Heikkinen** kertoi sanoin ja kuvin Kainuun luontokohteista. Suuri osa niistä on tuntemattomia tai vain harvojen ihmisten tiedossa. Toivottavasti moni sai tästä innostuksen kipinän ja lähtee itse näkemään ja kokemaan näitä paikkoja sekä samalla pitämään yllä omaa henkistä ja fyysistä kuntoa. Reijo Heikkisen ja valokuvaaja **Risto Mäläskän** tekemä kirja, **Kainuuta koluamassa**, kuuluu Suomi 100-juhlavuoden hankkeisiin Kainuussa.

Lounaan jälkeen juhlaväellä oli tilaisuus ryhmissä osallistua Kajaanin matkailuoppaiden johdolla kulttuurikävelylle. Kierroksella esiteltiin keskusta-alueen merkittäviä kulttuurikohteita.

Kulttuurikierroksen jälkeen nautittiin Koutasalin aulassa itsenäisyyden juhluvuoden leivoshakavit.

Tilaisuus päättyi yhdessä laulettuun Suvivirteeseen ja Nälkämaan lauluun.

Vuoden päästä senioriopettajatapaamisen järjestää Kuusamossa Koillismaan senioriopettajayhdistys. Sinne meidät toivotti tervetulleeksi yhdistyksen puheenjohtaja **Martti Turunen**.

Arja Juutistenaho, teksti ja kuva

Hyvänolon viikko Kisakalliossa 6.–10.11.2017

Senioriopettajilla on mahdollisuus osallistua hyvänolon viikkoon Kisakalliossa. Ohjelmassa on terveysluentoja, monipuolista jumppaa, rentoutusta, venytystä, vesijumppaa, tanssia, kuntosaliharjoittelua, seniori-ikäisten pelejä aivotoimintaa unohtamatta, senioricurlingia ja monenlaista muuta hyvän mielen tuovaa liikuntaa. Lisäksi viikkoon kuuluu lauluilta kodassa ja rantasaunassa saunominen. Aiempien viikkojen palaute on ollut erinomainen.

Tulopäivänä on info viikon ohjelmasta klo 13.

Hinta 299 €

Hinta sisältää majoituksen kahden hengen huoneessa, täsihoidon ja monipuolisen ohjelman. Avcit maksavat saman hinnan.

Ilmoittautumiset 6.10.2017 mennessä Kisakallioon.

Yhteystiedot ovat seuraavat:

Kisakallion Urheiluopisto,
Kisakalliontie 248, 08360 Lohja,
puh. 040 455 2852

sähköposti virpi.palmen@kisakallio.fi

MARJATTA
TOLONEN
OMAT KUVAT
2017

Näyttely auki
13.9.–7.10.2017 klo 10–20
Monitoimitalo Lumo,
Urpiaisentie 14,
Vantaa Korso.

Kaamoksen taikaa Kiilopäällä 26.11.–2.12.2017 (su–la, 6 vrk)

Nauti kaamoksen sinestä ja tunturien tunnelmasta, kolmen tunturin sylissä, Kiilopäällä. Kiilopäällä pääset avaamaan uuden hiihtokauden tunturimaisemissa. Upea latuverkosto lähtee aivan Kiilopään pihasta.

Kaamospaketti hintaan: 1 hh 530 €/hlö

2 hh 380 €/hlö

Kaamosloma sisältää majoituksen hotelli Niilanpäässä, puolihoitoon, iltasaunan päivittäin, yhden savusaunomisen, retken saamen kylään Inariin ja Siida-museoon sekä ohjelman mukaiset opastetut hiihto- ja lumikenkäretket sekä letunpaistoa nuotiolla.

Hotellissa on suksien voitelutila asiakkaiden omassa käytössä. Lisäksi Kiilopäällä on saatavilla välinevuokrausta ja suksihuoltopalveluita.

Varaukset tehdään nimellä "senioriopettajat" viimeistään 31.10.2017.

Lomalle voi ilmoittautua sähköpostitse tai puhelimitse:

puh. (016) 6700 700 tai sähköpostitse kiilopaa@suomenlatu.fi

Suomen Latu Kiilopää, (Kiilopääntie 620, 99830 Saariselkä)

Lisätietoja: Irina Salomaa (irina.salomaa@suomenlatu.fi; 016 670 0700)

Ohjelma:

sunnuntai saapuminen ja majoittuminen, päivällinen (17–20)

Tervetulotilaisuus klo 20.00 (opas kertoo talon toiminnasta ja viikon ohjelmasta, ryhmän esittäytyminen)

maanantai aamiainen

klo 10–14 opastettu hiihtoretkeä, iltasauna, päivällinen

tiistai aamiainen

klo 10–14 opastettu tunturiretki hiihtäen, savusauna, päivällinen

keskiviikko aamiainen

klo 10–13 opastettu lumikenkäretkeä, iltasauna, päivällinen, letunpaistoa turvekammilla Maahisessa

torstai aamiainen

klo 9–16 koko päivä retkeä saamen kylään Inariin, vierailu Siida museossa, iltasauna, päivällinen

klo 20.30–21.30 iltaretkeä lumikengillä – näkykö revontulia?

perjantai aamiainen, omatoiminen päivä – omaa ohjelmaa tai voi osallistua Kiilopään viikko-ohjelman mukaiseen retkeen.

lauantai aamiainen ja kotiin lähtö

Loma sisältää yhden savusaunomisen viikon aikana, retken Inariin ja Siidaan, ohjelman mukaiset opastetut retket sekä letunpaistoa nuotiolla.

Suksivuokra retkelle 15 €/hlö

Lumikengät & sauvat 10 €/hlö

Kulkuyhteydet:

Lähin lentoasema Ivalossa (45 km). Ivaloon lentää Finnair ja Norwegian lentoyhtiöt. Kiilopään ja Ivalon lentoaseman väliä liikennöi lentokenttäbussi. Bussilipun hinta on 13 €/hlö/suunta.

Kiilopäälle pääsee myös juna-bussi-yhdistelmällä Rovaniemen kautta. Helsingistä Rovaniemelle kulkevilla yöjunissa on autovaunut. Linja-autoaikataulut löydät osoitteesta www.matkahuolto.fi (Rovaniemi–Kiilopää, Inari).

Omalla autolla tulevat kääntyvät Kakslauttasessa Sodankylän ja Inarin rajalla E75-tieltä itään Kiilopääntielle nro 9695 risteyksessä on opastus Suomen Latu Kiilopäälle.

UUTUUS: Kuntoloma TalviFiilis 27.11.–1.2.2017 Pajulahdessa

TalviFiilis sisältää monipuolista sisä- ja ulkoliikuntaa terveysliikunnan eri osa-alueita kehittäen. Ohjelman aikana nautitaan mm. rennoista rytmeistä, pelaillaan kevyesti mailapelejä, tasapainoillaan, liiaskellaan vedessä, sisällä ja ulkona sekä nautitaan tietysti rantaaujojen lämpimistä löylyistä.

Kurssin ohjaavat Pajulahden ammattitaitoiset liikunnanohjaajat ja kurssin jälkeen voit vaikka jatkaa yhteyden pitoa 3 kk henkilökohtaisen valmennusohjelman kautta (lisämaksusta).

Kurssin aikainen majoitus mukavissa hotellitaso kahden hengen huoneissa. Ohjelmaan sisältyy myös täysihoitoruokailut (aamupala, lounas ja päivällinen) vasta uudistetun ravintola Iso-Kukkasen tiloissa. Tervetuloa mukaan virkistämään mieltä ja kuntoa TalviFiiliksen merkeissä!

Majoitus täsihoidolla (sis. aamiainen, lounas ja päivällinen, tulopäivän päivällisestä lähtöpäivän lounaaseen)

Hotellitason kahden hengen huoneet: 340 € /hlö /4 vrk

Opistotason kahden hengen huoneet: 280 € /hlö /4 vrk

Majoitus puolihoitolla (sis. aamiainen ja päivällinen, tulopäivän päiväisestä lähtöpäivän lounaaseen)

Hotellitason huoneet: 320 € /hlö/4 vrk

Opistotason huoneet: 260 € /hlö/4 vrk

Yhden hengen huonelisä 25 €/vrk

Ilmoittautumiset 10.11.2017 mennessä:

sähköpostilla asiakaspalvelu@pajulahti.com

tai soittamalla myyntipalveluun:

Inka Niskanen puh. 044 775 5203 tai Arja Pusila puh. 044 775 5202.

Myyntipalvelu palvelee arkisin klo 8–15.45.

Pajulahti sijaitsee itäisessä Lahdessa, noin 20 minuutin ajomatkan päässä kaupungin keskustasta. Pääkaupunkiseudulta matkaa alueelle on vain reilu tunti. Sijaintimme pääväylien risteyskohdassa takaa helpon lähestymisen mistä tahansa suunnasta.

Julkinen liikenne: Pajulahti sijaitsee noin 3 kilometrin päässä Nastolan kirkonkylältä, jonne paikallisliikenteen bussit Lahdesta liikennöivät.

Senioriopettajien kevätkurssit Lapland Hotels Ylläskalliossa Ylläskalliossa 2018

HUOM! Hiihtokurssit ovat suosittuja, tee oma varauksesi ajoissa.

24.3.–31.3.2018 ja 31.3.–7.4.2018

Majoitus saunallisissa kahden hengen tai neljän hengen parvellisissa hotellihuoneissa.

512 €/hlö/2-hengen huoneessa/viikko

623 €/hlö/1-hengen huoneessa/viikko

472 €/hlö/3 henkilöä huoneessa/viikko

423 €/hlö/4 henkilöä huoneessa/viikko

Majoituspaketti sisältää majoituksen saunallisissa hotellihuoneissa 7 vrk, runsaat aamiaiset sekä puolihoitopäivälliset, Lapland Hotels Äkäshotellin minikylpylän ja kuntosalin vapaa käyttö sekä viihderavintolan ilmaiset tanssiliput. Hotellien välinen etäisyys noin 850 metriä. Lisäksi Ylläs Skin rinnekeskuksesta hissiliput seniorien erikoishinnoin ja 50%:n alennus normaaleista lasketteluvälineistä. Varaukset Lapland Hotels Ylläskallio yllaskallio@laplandhotels.com puh. 016-552 000 tai linkistä: <https://www.lyyti.in/senioriopettajatkevat2018>

Ilmoittautuminen 31.12.2018 mennessä.

HUOM: sähköinen ilmoittautumisl linkki sulkeutuu, kun hiihtokurssi on täynnä.

Sota-ajan lauluja ja runoja

Hämeenlinnan Seudun Senioriyhdistyksen Suomi 100 -teemaan liittyen kuultiin tammikuussa HSSO:n kuukausitapaamisessa **Eero Praudan** ja **Arto Liljanoksen** esitys Sota-ajan lauluista ja runoista. Eero lausui sotarintamalla kirjoitettuja runoja ja lauloi tunnelman vaihtuessa kappaleita Sillanpään marssilaulusta Kynttilöiden syttyessä -lauluun, Lili Marlenea unohtamatta. Arto säesti esitystä taitavasti kauniilla hanurillaan.

Yleisö nautti kuulemastaan ja osallistui innokkaasti sopivasti ohjelmaan sijoitettuihin yhteislauluihin.

Arja Keltomäki, kuva ja teksti

Arto ja Eero – todella hyvä duo!

Senioritorilla voivat Opetusalan Seniorijärjestö OSJ:n jäsenet lyhyesti ilmoittaa ilmaiseksi, saman ilmoituksen kuitenkin korkeintaan kaksi kertaa saman kalenterivuoden aikana. Lähetä teksti päätoimittajalle, yhteystiedot ovat lehden sivulla 2.

Myytävänä

Myydään **Rantasalmella, Saimaan rannalla sijaitsevan paritalon puolikkaan lomaosake** (1/8). Asunto 3 h+avok+s on valmistunut 2011. Huoneisto on täysin kalustettu ja varustettu. Rannalla käytettävissä veneitä, kanootti ja kaksi ranta-saunaa. Lomaosakkeiden läheisyydessä golfkenttä. Rantasalmen keskusta matkaa n. 10 km. Loma-viikkoja vuodessa 6–7. Hinta 25 700 euroa. Ota yhteyttä: 050 496 8779 tai 050 594 4260.

Mauno Koivisto postikortti, jossa Urho Kek-kosen postimerkki. Päiväys 1.2.82 virkaanastumis-päivänä, joka on samalla Kekkonen luopumispäivä. Kuorena: Mauno Koiviston Vaaliliitto. **Outside-rin erikoislehti 23 b.** vuodelta 1953. Vain eri-koisartikkeli **Armi Kuusela**. **Vanhoja Aku Ankkoja** vuosilta 1960–1974.

Myyjä: Kari Pohjalainen gsm. 050 301 5433 tai sähköpostilla: karipohjalainen@hotmail.com/.

Arabia: Ruskakannut 1 l cm, 50 €, 14 cm, 75 €, **Ruska kahvipannu** 80 € ja kermakko 30 €, **Festivo kahvi- ja teekuppi** 75 €/kpl. **Maito-kannut Kilta** musta 14 cm, 60 €, vaal.sin. 13 cm, 75 € ja **Ollie Storybirds** valk. 120 €, p. 040 832 4091/la Rönkä.

Lomaosake Saariselällä: Myydään (tai vuokra-taan) 82 m², 2 keroksessa 8–10 henkilölle. **Kelo-tirro syyslomaviikko 43.** Kaikki palvelut ja va-laistut ladut vieressä sekä laskettelurinteet 1 km päässä. Myyntihinta 4 000 € (arvo 11 500 €!) ja vuokrahinta 500 €/vk. Ostaessasi viikko-osak-keen mahdollisuus liittyä rci-pistejärjestelmään, jolloin voit vaihtaa pisteet luksuslomailuun ym-pärimaailmaa useammaksikin viikoksi! Soita ja kysele lisää +358 40 962 7540/Ritva tai +358 40 963 2261/Jukka.

Vuokralle annetaan

Haluatko kokea Lapin kaamoksen, kevään heräämisen ja sen valoistat yöt? Vuokrattavana ka-lustettu ja varustettu saunallinen **rivitalokaksio Ranualla** 1.10.2017–30.4.2018, tai sopimuksen mukaan. Tiedustelut: sipruntaivas@luukku.com

Kaksi asuntoa Sisilian rannikolta, Montalbano tv-sarjasta tutusta **Marina di Ragusasta**. Asun-not 5 min keskustasta ja rannasta. As 1) 40 m² yksiö (k+mh+kph). As 2) 40 m² yksiö (kk+mh+kattoterassi+kph). Hinta riippuen ajankohdasta ja vuokran pituudesta. Alkaen 70 €/yö. Norwegia-nilta suorat lennot Cataniaan. Varaukset: Booking.com hakusana: Casa Zafarani.

Patikoimaan, vaeltamaan, hiihtämään Olok-selle Muonioon. Vuokrataan hyvin varusteltu mökki. Vapaata viikosta 38 eteenpäin. Kuvia löy-tyy Tori.fistä. Puh. 050 354 8752.

HANKI UUSI JÄSEN

Voita ulkomaan matka tai lahjakortti! OSJ järjestää **1.10.–15.12.2017** pienimuotoisen jäsenhankintakampanjan.

Jos tunnet jonkun opetusallalla työskennelleen tutta-van, joka ei ole vielä OSJ:n jäsen, houkuttelevat hänet liittymään OSJ:hin.

Kampanja koskee **vain jo eläkkeellä olevia opetus-alan ammattilaisia**, ei siis eläkkeelle siirtymisen yhteydessä OSJ:n jäseniksi tulevia.

OSJ:n jäseneksi voivat liittyä kaikki opetusallalla työnsä teh-neet lastentarhanopettajista yliopistonlehtoreihin asti. Lisäk-si kaikki opetusalan järjestöissä, medioissa tai hallinnollisissa tehtävissä työskennelleet voivat liittyä OSJ:hin.

Liittyminen on yksinkertaista. Kerro tutullesi **OSJ:n verk-kosivujen osoite www.osj.fi, ja pyydä täyttämään Liity jäseneksi -lomake**. Lomakkeen lopussa on kohta, jossa ker-rotaan vinkin antajan nimi. Pyydä tuttavaasi kirjoittamaan tähän kohtaan nimesi ja osoitteesi. Kokoamme sekä vinkin antajien että uusien jäsenten nimet ja alkuvuodesta 2018 arvomme pal-kinnot.

HUOM! Jos hankit useamman kuin yhden uuden jäsenen, saat arvontaan yhtä monta nimilappua kuin olet hankkinut jäseniä.

Jäseneksi voi luonnollisesti liittyä myös soittamalla nume-roon 020 748 9678 tai lähettämällä sähköpostia osoitteeseen seniorit@oaj.fi.

Palkinnot ovat seuraavat:

1. palkinto: myöhemmin sovittava senioriopettajien ulkomaan matka, kohde riippuu toteutuvista matkoista ja voittajan omista mahdollisuuksista osallistua matkalle
2. palkinto: 150 euron lahjakortti
3. palkinto: 100 euron lahjakortti.

Lisätietoa saa toimistosta numerosta 020 748 9678 tai 020 748 9736.

Nyt kannattaa siis antaa vinkki sellaisille opetusalan eläkeläisille, jotka eivät vielä ole OSJ:n jäseniä. Toimi ennen 15.12.2017.

SENIORIOPETTAJA-LEHDEN SKOTLANNIN kiertomatka 21.–27.5.2018

Skotlannista tulee ensimmäisenä mieleen kiltit, säkkipillimusiikki ja hieman vaikeaselkoinen murre. Maa on kuuluisa karusta luonnostaan, kauniista nummimaisemistaan ja vanhoista linnoistaan. Kiertomatkan aikana tutustumme Edinburghiin, Glasgowhun, Mullin ja lonan saariin ja Loch Nessin järviolueeseen unohtamatta viskitislaamoa ja lammaskoiraesitystä. Matkalla on matkanjohtajana Skotlannin asiantuntijaopas Jari Keinänen.

21.5. maanantai, Edinburgh

Finnairin suora aamulento Helsingistä Edinburghiin klo 8.40–9.20 (aikaero -2 tuntia). Perille saavuttuamme jatkamme suoraan bussilla kaupunkikiertoksele, jonka aikana näemme tämän historiallisen kaupungin tärkeimpiä nähtävyyksiä. Kierros päättyy Edinburghin linnan opastetulle kierrokselle. Yhteinen lounas ja kuljetus hotellille. Iltapäivällä omaa aikaa.

22.5. tiistai, Edinburgh

Aamiaisen jälkeen lähdemme tutustumaan Royal Yacht Britanniaan, joka on vuosikymmeniä palvellut kuninkaallisten kotina. Esimerkiksi *Diana* ja *Charles* viettivät häämatkansa kyseisellä laivalla. Royal Yacht Britannia -alus toimii nykyään museolaivana ja se on ankkuroitu Edinburghin satamaan. Laiva toimi Britannian kuningattaren edustuslaivana 1900-luvun loppupuolella, minkä jälkeen se on avattu yleisölle. Yhteinen lounas, jonka jälkeen vierailimme St Giles -katedraalissa, joka on Skotlannin pääkirkko sekä skottiritarien kotikirkko.

Illalla Spirit of Scotland Show, jonka aikana nautimme perinteisistä skotlantilaisista tanssi- ja lauluesityksistä sekä tietysti maittavan skottilaisen illallisen.

23.5. keskiviikko, Glasgow ja Fort William

Aamiaisen jälkeen matkamme jatkuu kohti Glasgow'n kaupunkia. Pysähdymme matkan varrella Falkirk Wheelillä. Se on lähellä Falkirkin kaupunkia sijaitseva pyörivä venehissi, joka yhdistää Forth–Clyde -kanavan Union-kanavaan. Kanavien korkeusero on hissin kohdalla 35 metriä. Falkirk Wheel on ainoa pyörivä venehissi maailmassa. Aiemmin kanavia yhdisti 1,5 kilometrin mittainen 11 sulun ketju.

Glasgowhun saavuttuamme teemme oppaamme johdolla kaupunkikiertotajelon tässä entisessä laivatelakkakaupungissa. Näemme mm. kaupungin katedraalin, upean George Square -aukion kaupungintaloon, Clyde-joen

sekä ehkä maailman kuuluisimman glasgow'laisen Charles Rennie Mackintoshin talon. Seuraavat pysähdyksemme ovat Loch Lomond -järvellä ja kuvauksellisessa Lussin kylässä.

Matkamme jatkuu edelleen Glencoe laakson kautta Fort Williamin alueelle, jossa majoitumme seuraavat kaksi yötä. Päivän aikana yhteinen lounas.

24.5. torstai, Mull ja Iona

Aamiaisen jälkeen nousemme Obanin kaupungissa laivaan, joka vie meidät Mullin ja lonan saarille. Mullin saarella asuu vajaa kolme tuhatta asukasta. Saari tunnetaan hienoista maisemista, rannoista ja villieläimistä. Teemme saarikierroksen Mullilla sekä käymme pienellä 120 asukaan lonan saarella, jonka katedraalikirKKo perustettiin jo keskiajalla. Ajomatka päivän aikana noin 265 km, päivän aikana yhteinen lounas. Illaksi palaamme Fort Williamin hotellille.

25.5. perjantai, Loch Ness

Aamiaisen jälkeen matkaamme kohti Loch Nessin järveä. Tämä saarivaltion tunnetuin järvi on Loch Nessin hirviön koti. Tutustumme myös järven rannalla olevan Urquhartin linnan raunioihin, joka antaa hyvän pilkahduksen keskiaikaiseen elämään. Yhteinen lounas.

Iltapäivällä pysähdymme Laeault maatilalla seuraamassa kuinka lammaskoiria koulutetaan. Saamme mahdollisuuden keräillä paimennettavia lampaista, syöttää karitsoja sekä tutustua ystävällisiin lammaskoihin – tämä on ainutlaatuinen kokemus, jollaista et Skotlannin ulkopuolelta löydä! Kuljetus hotellille Aviemoren kaupungissa ja majoittuminen.

26.5. lauantai, Cawdor Castle ja Glenlivet Distillery

Aamupäivällä vierailimme näyttävässä 1300-luvulta peräisin olevassa Cawdorin linnassa. Linnan sisustus ja taide ovat upeita. Yhteinen lounas.

Iltapäivällä tutustumme viskin valmistukseen perinteikkäässä Glenlivet tislauksessa, jossa on jo vuodesta 1824 lähtien valmistettu mallasviskiä. Kuuluisa skottilainen viski valmistuu ainutlaatuisen laakson elementeistä, joita pääsemme näkemään lähietäisyydestä. Paluu hotellille Aviemoressa.

27.5. sunnuntai, Scone Palace ja kotimatka

Suuntaamme takaisin Edinburghiin ja matkalla pysähdymme Scone Palaceen, jota pidetään Skotlannin kansallisasteena. Tämä skottikuninkaiden kruunajaispaikka Highland Cattle -lehmien on viehättävä miljöö, joka pitää sisällään rutkasti historiaa sekä erinomaista taidetta ja antiikkiesineitä. Lounaan jälkeen kuljetus lentokentälle. Finnairin lento Edinburgh–Helsinki klo 17.55–22.35.

Matkan hinta 1780 €/hlö, kun ryhmässä on minimi 20 lähtijää

Matkan hintaan sisältyy: suora lento Helsinki–Edinburgh–Helsinki turistiluokassa lentoveroineen, hotellimajoitus 2-hengen huoneessa aamiaisineen, kuljetukset ja sisäänpääsyt matkaohjelman mukaisesti, ateriat: 6 lounasta ja skottilainen ilta sisältäen illallisen, suomalainen matkanjohtajaopas matkalla mukana, toimitus- ja palvelumaksut.

Lisämaksusta: yhden hengen huone 275 €, ennakoon varatut istumapaikat lentomatoilla.

Matka edellyttää normaalia liikuntakykyä. Pidätämme oikeudet mahdollisiin aikataulu-, ohjelma- ja hintamuutoksiin polttoaine-, viranomais- tai lentoverokustannusten noustessa.

Varaukset ja lisätiedot: MatkaSeniorit sähköpostitse info@matkaseniorit.fi tai 09 466 300 tai verkkokaupassa www.kontiki.fi

Vastuullinen matkanjärjestäjä on kotimainen Oy Kon-Tiki Tours Ltd, joka kuuluu Kilpailu- ja kuluttajaviraston ylläpitämään matkanjärjestäjärekestieriin (1929/00/Mj Mv) noudattaen kaikkia matkailualan yleisiä valmismatkaehtoja.

SENIORIOPETTAJA-LEHDEN

SRI LANKAN kiertomatka 23.3.–3.4.2018

Waikkala – Dambulla – Sigiriya – (Minneriyan kansallispuisto) – Matale – Kandy – Galle

Sri Lanka tarjoaa värikkäisyyden, tuoksujen ja kulttuurin täyslaidallisen ystävällisyydellä höystettynä. Saari tunnettiin aikoinaan myös Ceylon-nimisenä; nimi elää edelleen laadukkaassa Ceylonin teessä. Kanelin makeus ja curryn itämaisuus tuoksuvat kauppakujien sykkeessä ja ovat erottamaton osa tunnelmaa, jonka voi tuntea kaikilla aisteilla. Matkalla on vähintään puolihoito.

A=aamiainen, L=lounas, P=päivällinen

1. päivä, perjantai 23.3. Lähtö Helsingistä klo 18.15 Istanbulin kautta Colomboon.

Waikkala

2. päivä, lauantai 24.3. Saavumme klo 17.10 Colomboon, josta jatkamme noin tunnin ajomatkan päähän hienohiekkaisista rannoistaan tunnettuun Waikkalaan. Majoitumme 2 yöksi Club Dolphin Resort -hotelliin. (P)

Waikkala

3. päivä, sunnuntai 25.3. Aamupäivällä nautimme Intian valtameren huuhtelemasta hiekkarannasta. Iltapäivällä lähdemme veneretkelle Hamiltonin kanaalia pitkin Negomboon. (A, P)

Waikkala – Dambulla – Sigiriya

4. päivä, maanantai 26.3. Lähdemme aamiaisen jälkeen kohti saaren keskiosassa sijaitsevaa Sigiriya. Matkalla pysähdymme saaren maantieteellisessä keskustassa Dambullassa ja tutustumme sen ainutlaatuisiin kallioluoliin, jotka on muutettu upeaksi buddhalaiseksi pyhätköksi. Jatkamme matkaa tunnin verran ja majoitumme 2 yöksi Aliya Resort -hotelliin. (A, L)

Sigiriyan kalliolinnoitus (lisäretki) – Minneriyan kansallispuisto (lisäretki)

5. päivä, tiistai 27.3. Varhain aamulla halukkaat voivat lähteä lisämaksulliselle retkelle Sigiriyan kalliolinnoitukseen. Iltapäivällä on mahdollisuus lähteä lisämaksulliselle retkelle Minneriyan kansallispuistoon katsomaan norsuja. Norsujen rooli Sri Lankan historiassa, kulttuurissa ja uskonnossa on ollut ja on edelleen hyvin merkittävä. (A, P)

Sigiriya – Matale – Kandy

6. päivä, keskiviikko 28.3. Lähdemme kohti Kandy, joka on merkittävä kulttuuri- ja käsityökeskus saaren keskiosassa sekä Unescon maailmanperintökohde. Matkan varrella vierailemme Matalessa maustetillalla. Majoitumme 3 yöksi Cinnamon Citadel -hotelliin. Illalla seuraamme vauhdikasta kansantanssi- ja musiikkiesitystä. (A, L, P)

Kandy

7. päivä, torstai 29.3. Kaupunkikierroksen aikana tutustumme mm. Kandyyn päänähtävyyteen, Pyhän hampaan temppeliin, jossa säilytetään pyhäinjäännöksenä Buddhan hammasta. Tutustumme myös paikallisiin markkinoihin, basaareihin sekä Kandyyn muuhun ostostarjontaan. (A, P)

Kandy

8. päivä, perjantai 30.3. Tutustumme Ceylon Tea -museoon, joka sijaitsee kauniissa, kumpuilevassa maisemassa Kandyyn ulkopuolella.

Museokäynnin jälkeen vierailemme mahdollisuuksien mukaan koulussa tai orpokodissa. (A, P)

Kandy – Galle

9. päivä, lauantai 31.3. Meillä on edessä noin 6 tunnin ajomatka Galleen, jossa oli ennen brittiläisten siirtomaa-aikaa Sri Lankan tärkein satama. Majoitumme 2 yöksi Jetwing Lighthouse -hotelliin. (A, P)

Galle

10. päivä, sunnuntai 1.4. Aamupäivä vapaata. Iltapäivällä tutustumme vanhaankaupunkiin. Gallen linnoitus on Unescon maailmanperintökohde ja suurin säilynyt eurooppalaisten rakentama linnoitus Aasiassa. (A, P)

Galle

11. päivä, maanantai 2.4. Vielä on mahdollisuus nauttia hotellin uima-altaasta tai meren tyrskyistä rannalla.

Lounaan jälkeen ajamme Colomboon lentokentälle. Klo 21.30 lento Istanbulin kautta (Turkish Airlines) Suomeen. (A, L)

12. päivä, tiistai 3.4. Saavumme Helsinkiin klo 11.25.

Matkan hinta 2.980 € (sis. lento- ja turistiverot sekä muut viranomaismaksut 419 €). Lisämaksu yhden hengen huoneesta **715 €**

Matkan hintaan sisältyvät:

- reittilennot turistiluokassa
- lentokenttäkuljetukset matkakohteessa
- majoitus kahden hengen huoneissa ohjelmassa mainituissa tai vastaavissa hotelleissa
- puolihoito, yhtenä päivänä täysihoito
- ohjelmassa mainitut kuljetukset ja retket pääsymaksuineen
- palvelupalkkiot ja kantajamaksut hotelleissa
- lento- ja turistiverot sekä muut viranomaismaksut
- Sri Lankan matkustuslupa (ETA)
- juomar rahat paikallisoppaille ja bussinkuljettajille
- suomalainen matkanjohto

Sri Lankaan tarvitaan sähköinen matkustuslupa (ETA), jonka Olympia hankkii puolestanne. Passin tulee olla voimassa vielä 6 kuukautta matkan jälkeen.

Matkaohjelmatilaukset ja ilmoittautumiset

Olympia Kaukomatkatoimisto, p. 09 696 2770 tai olympia@olympia.fi
www.olympia.fi

